ODION
onderzoek & accreditatie

Bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies
Bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur
Masteropleiding Neerlandistiek

UNIVERSITEIT LEIDEN

Beoordelingsrapport

26 oktober 2025

Inhoud

SAMENVATTING 3

Inleiding 8

- Procedure 8
- Instelling 10
- Opleidingen 10
- Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie 11

Masterlanguage 12

Opleidingsbeoordeling 14

- Standaard 1: Beoogde leerresultaten 14
- Standaard 2: Onderwijsleeromgeving 17
- Standaard 3: Toetsing 26
- Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten 30
- Eindoordeel 32

Bijlagen 37

- Bijlage 1: Administratieve gegevens 37
- Bijlage 2: Beoogde leerresultaten 40
- Bijlage 3: Curriculumoverzicht 46
- Bijlage 4: Programma locatiebezoek 49
- Bijlage 5: Door de opleiding aangeleverde documenten 50

SAMENVATTING

Dit rapport beschrijft de opleidingsbeoordeling van de bacheloropleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies, Nederlandse Taal en Cultuur, en de masteropleiding Neerlandistiek van de Universiteit Leiden.

Standaard 1 – Beoogde leerresultaten

Bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies

De bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies aan de Universiteit Leiden (UL) is de enige bacheloropleiding in Nederland en Vlaanderen waar niet-Nederlanders worden opgeleid tot 'nederlandkundigen', ofwel internationale kenners van de Nederlandse taal, geschiedenis en cultuur. De opleiding heeft een sterk internationaal karakter omdat er geen voorkennis van het Nederlands wordt vereist en studenten uit de hele wereld deelnemen aan het studieprogramma.

Bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur

De bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur aan de Universiteit Leiden leidt studenten op met kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur. Studenten met het bachelordiploma hebben brede wetenschappelijke kennis van en inzicht in de Nederlandse taal- en letterkunde, taalbeheersing en media. Zij kunnen die gebruiken in onderzoek en de dagelijkse praktijk. Zij zijn in staat hierover mondeling en schriftelijk op academisch niveau te communiceren. Ze zijn daarmee toegerust voor een aansluitende master en voor beroepen in sectoren als onderwijs, media, communicatie en cultuur.

De *bacheloropleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies en Nederlandse Taal en Cultuur* hebben ingezet op vervlechting. Naar aanleiding van de vorige visitatie zijn de officieel geregistreerde afstudeerrichtingen bij de bachelor Nederlandkunde/Dutch Studies geschrapt en heeft de opleiding twee informele studiepaden, namelijk Taal en Cultuur. Dit maakte de weg vrij voor meer inhoudelijke samenwerking met de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur, die in gang is gezet en uitgebreid zal worden. Het panel vindt dit een zeer goede ontwikkeling en merkt hierbij op dat de opleidingen duidelijke, eigen eindtermen weten te handhaven en dat de opleidingen van de samenwerking lijken te profiteren.

Masteropleiding Neerlandistiek

De masteropleiding Neerlandistiek in Leiden richt zich op de verwerving van kennis, inzicht en vaardigheden met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek op het gebied van één of meer disciplines van de neerlandistiek. Het ontwikkelen van academische en professionele vaardigheden staat centraal: studenten leren wetenschappelijk te denken en te handelen, zelfstandig complexe problemen te analyseren en wetenschappelijk te rapporteren. De opleiding bereidt zowel voor op een wetenschappelijke loopbaan als op een maatschappelijke carrière. Neerlandistiek kent vijf

afstudeerrichtingen: Oudere Nederlandse Letterkunde, Moderne Nederlandse Letterkunde, Nederlandse Taalkunde, Taalbeheersing van het Nederlands en Nederlandkunde.

Voor de drie opleidingen geldt dat de eindtermen passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Het panel is positief over de uniciteit en het internationale karakter van de opleidingen. Ook is het positief over de banden die aangegaan zijn met het voortgezet onderwijs en adviseert het de opleidingen om specifieke eindtermen gericht op een loopbaan in het voortgezet onderwijs te ontwikkelen. Een duidelijkere AI-component in de eindtermen van de opleiding, waar al een begin mee is gemaakt, ziet het panel als een meerwaarde, zowel voor het aantrekken van nieuwe studenten als voor de verdere aansluiting bij het toekomstige werkveld.

Standaard 2 – Onderwijsleeromgeving

Bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies

Flexibele leerroutes staan centraal bij de opleiding Nederlandkunde/Dutch Studies. Deze flexibele leerroutes vinden al vanaf het eerste jaar plaats. Instroomniveaus worden getoetst en in samenwerking met de studieadviseur wordt een individueel pad voor de student uitgestippeld. Het programma kent drie inhoudelijke leerlijnen, te weten taalvaardigheid, taalwetenschap en cultuurwetenschap. Een leerlijn academische vaardigheden komt in het programma doorlopend terug. Studenten maken al vroeg kennis met onderzoek middels seminars, lezingen en symposia. In het derde jaar kunnen studenten vakken volgen bij de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur, welke verdiepend van aard zijn.

Bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur

Nederlandse Taal en Cultuur in Leiden kent een verplicht deel van drie opeenvolgende semesters en een specialisatiefase van eveneens drie semesters. Door het specialisatiedeel lopen vijf leerlijnen met verplichte vakken, algemene vakken en vrije keuzeruimte. De vijf leerlijnen zijn Moderne Nederlandse Letterkunde, Oudere Nederlandse Letterkunde, Nederlandse Taalkunde, Taalbeheersing van het Nederlands en Media. De leerlijn Media loopt door de vier andere leerlijnen heen. Het panel is enthousiast over deze vernieuwde aandacht voor media in de opleiding. Het panel raadt de opleiding echter aan de leerlijn zichtbaarder te maken in de verschillende cursussen die worden aangeboden. Recent heeft de opleiding met behulp van de Neerlandistiek-gelden ook een Teacher in Residence (TIR) aangesteld om de banden tussen universiteit en onderwijsveld te versterken. Het panel vindt dit een goede zaak. De opleiding geeft aan de voorbereiding van studenten op de arbeidsmarkt in zoveel mogelijk cursussen een plek te geven. Uit gesprekken met studenten blijkt dat zij de uitwerking hiervan binnen de cursussen niet echt herkennen. Het panel zou de opleiding daarom aanraden om na te denken over een manier waarop de oriëntatie op de arbeidsmarkt iets minder vrijblijvend te integreren is in het curriculum.

Het panel vindt de sterkere samenwerking tussen de beide bacheloropleidingen een goede ontwikkeling en begrijpt dat dit nogal wat vraagt van de docenten (bijvoorbeeld op didactisch gebied). Het panel vindt de intensievere en meer geintegreerde samenwerking tussen de beide neerlandistische bacheloropleidingen in principe een positieve ontwikkeling. Wel is het panel van mening dat deze integratie niet alleen als bezuinigingsmaatregel zou moeten plaatsvinden, maar ook inhoudelijk vorm gegeven dient te worden. Uit gesprekken met docenten krijgt het panel de indruk dat er (nog) geen sprake is van didactiek gericht op de international classroom waarbij uitwisseling en integratie plaatsvindt van meerdere perspectieven. Het panel raadt de bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies aan om meer extern gerichte internationale mogelijkheden te creëren, zoals bijvoorbeeld meer aandacht voor sterkere invulling van de (didactiek rondom) international classrooms.
Verder raadt het panel de beide bacheloropleidingen aan een goede voorbereiding op het scriptietraject in het oog te houden. De scriptieseminars ziet het panel dan ook als een goed middel. Het panel raadt de opleiding aan deze seminars in het 5e semester toegankelijk te houden en daarbij te voorkomen dat studenten uit beeld raken door het volgen van externe minoren of keuzevakken.

Masteropleiding Neerlandistiek
Het curriculum van de master Neerlandistiek kent een semester met specialisatievakken en een semester met vrije keuzeruimte en ruimte voor het schrijven van een scriptie. De cursussen bereiden studenten voor op het schrijven van hun scriptie. De vrije ruimte kan ingevuld worden met stages, keuzevakken in Leiden of bij andere hogeronderwijsinstellingen. De master kent vijf afstudeerrichtingen: Oudere Nederlandse Letterkunde, Moderne Nederlandse Letterkunde, Nederlandse Taalkunde, Taalbeheersing van het Nederlands en Nederlandkunde.

Het docententeam van *de opleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies, Nederlandse Taal en Cultuur en Neerlandistiek* bestaat uit academisch gekwalificeerde en didactisch ervaren stafleden. De docenten zijn gerenommeerde wetenschappers, blijkend uit verworven subsidies, publicaties, uitnodigingen om als spreker op te treden en redactionele functies. Het panel adviseert om de werkdruk heel goed in de gaten te houden, mede vanwege de extra inzet die gevraagd wordt met betrekking tot het herontwerp van de vakken. Naast het vaste docentenkorps wordt jaarlijks een gastschrijver aangesteld om gastcolleges te verzorgen in de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur. Het panel vindt dit een mooi gegeven.
Uit de gesprekken met de studieadviseur en met studenten over de studiebegeleiding, heeft het panel een zeer positieve indruk van de wijze waarop de studieadviseur te werk gaat. Het panel is zeer tevreden over de wijze waarop de studiebegeleiding is georganiseerd bij de drie opleidingen.

Standaard 3 - Toetsing

Bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies, bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur en masteropleiding Neerlandistiek

De bacheloropleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies, Nederlandse Taal en Cultuur en de masteropleiding Neerlandistiek hanteren een toetsplan dat gericht is op vaststellen van kennis, inzicht en vaardigheden. De bacheloropleidingen kennen erg veel toetsmomenten en er wordt gewerkt aan het verminderen van de toetsdruk voor studenten (en docenten). Het panel waardeert het experimenteren met alternatieve toetsvormen in de afstudeerfase die mogelijk beter passen bij bepaalde afstudeerrichtingen en onderwerpen en het raadt de opleidingen aan hiervoor ook gebruik te maken van de ervaringen bij andere opleidingen die hier al mee werken.

De bacheloropleidingen en de masteropleiding hebben een gezamenlijke examencommissie. Er is een zesjarige cyclus voor toetsing van vakken en jaarlijks worden de beoordelingen van scripties gecontroleerd op validiteit en betrouwbaarheid. Bij al deze taken is een extern lid van de examencommissie met toetsexpertise betrokken. Het panel adviseert om de rol van de examencommissie op twee aspecten proactiever in te vullen: bij het monitoren van de toetskwaliteit in het experimenteren met nieuwe of alternatieve toetsvormen (ook in de eindfase van de opleiding), en bij het nadenken over richtlijnen en condities voor het gebruik van AI bij de toetsing. Dit kan door te rade te gaan bij andere opleidingen die hiermee al ervaring hebben en/of door inzet van een toetsdeskundige.

Standaard 4 – Gerealiseerde leerresultaten

Bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies, bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur en masteropleiding Neerlandistiek

Het panel heeft eindwerken van elk van de drie opleidingen alsmede de beoordelingen daarvan bestudeerd. Bij de selectie is rekening gehouden met een evenredige verdeling naar onderwerpen en eindcijfers en er is gekeken naar verschillende specialisaties en beoordelaars. Uit de eindwerken blijkt voor het panel dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren en het vereiste bachelor- en masterniveau laten zien.

Afgestudeerden van de bachelor Nederlandkunde/Dutch Studies zijn breed inzetbaar en komen in beroepen terecht zoals bibliotheekmedewerker, communicatiedeskundige, tolk, vertaler of medewerker op een uitgeverij of ambassade. Sommige alumni worden docent in hun land van herkomst. De bachelor Nederlandse Taal en Cultuur leidt o.a. studenten op die verder gaan in een master in Leiden (ongeveer de helft jaarlijks). De Career Service geeft aan dat alumni terechtkomen in onderzoek, onderwijs, semi-overheid en communicatie en marketing. Recent zijn stappen gezet, met behulp van de Neerlandistiekgelden, om de banden met het voortgezet onderwijs te verstevigen. Het doel is om studenten al vroeg kennis te laten maken met het lesgeven en andersom de opleiding te voeden met informatie vanuit het onderwijsveld. Het panel raadt de opleidingen aan om het alumnibeleid duidelijker vorm te geven. Alumni kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de vraagstukken van de opleidingen: het versterken van het profiel en het blijven aansluiten bij de recente ontwikkelingen, zoals die rondom AI.

De drie opleidingen voldoen aan de vier standaarden. Het panel komt daarom tot het advies ‘positief’ aan de NVAO voor de accreditatie van de bacheloropleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies, Nederlandse Taal en Cultuur en de masteropleiding Neerlandistiek aan de Universiteit Leiden.

De voorzitter en de secretaris van het panel verklaren hierbij dat alle leden van het panel dit rapport hebben bestudeerd en dat zij instemmen met de in het rapport vastgelegde oordelen. Zij bevestigen dat de beoordeling is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen met betrekking tot onafhankelijkheid.

26 oktober 2025

Prof. dr. Matthias Hüning
(voorzitter)

drs. Marlies van Beek
(secretaris)

INLEIDING

Procedure

De Universiteit Leiden heeft Odion Onderzoek aangesteld om de kwaliteitsbeoordeling te begeleiden van de bacheloropleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies en Nederlandse Taal en Cultuur, evenals de masteropleiding Neerlandistiek. Deze beoordeling vindt plaats in het kader van de accreditatie van een cluster van opleidingen: Moderne Taal- en Letterkunde 1 (MTL-1). Dit cluster omvat 32 opleidingen die worden aangeboden door zes instellingen: de Universiteit Groningen, Vrije Universiteit Amsterdam, Radboud Universiteit, Universiteit Utrecht, Universiteit van Amsterdam en Universiteit Leiden. Vanuit Odion Onderzoek trad dr. Irene Conradie op als clustercoördinator tot 11 april 2025, waarna dr. Alexandra Paffen deze rol overnam.

De beoordeling is uitgevoerd volgens de procedures en standaarden van het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van de NVAO (Staatscourant 2024, nr. 6405). De opleidingen binnen het cluster MTL-1 zijn bestaande opleidingen, en de betrokken instellingen beschikken over een erkenning instellingstoets kwaliteitszorg.

In overleg met de opleidingen heeft Odion Onderzoek een panel van peers (visitatiepanel) samengesteld dat de beoordeling van de bovengenoemde drie opleidingen aan de Universiteit Leiden (UL) heeft uitgevoerd:

- Prof. dr. Matthias Hüning (voorzitter), hoogleraar Nederlandse taalkunde, Freie Universität Berlin;
- Prof. dr. Rob Schoonen, hoogleraar Toegepaste taalwetenschap, Radboud Universiteit Nijmegen;
- Dr. Orsolya Réthelyi, universitair hoofddocent Nederlandse Letterkunde en Cultuurgeschiedenis, Eötvös Loránd University ELTE, Hongarije;
- Eva Klute (student panellid), masterstudent Mediastudies, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Remco Sleiderink (referent), hoogleraar Nederlandse Letterkunde tot 1800, Universiteit Antwerpen, België;
- Prof. dr. Ruben van de Vijver (referent), hoogleraar Fonologie en Fonetiek, Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf, Duitsland;
- Dr. Stefan Frank (referent), universitair hoofddocent Taalkunde, Radboud Universiteit Nijmegen;
- Dr. Michiel de Vaan (referent), universitair docent, historisch taalkundige, universiteit Basel, Zwitserland;
- Prof. dr. Koen Bostoen (referent), professor Afrikaanse taalkunde, Universiteit Gent, België.

Het panel werd ondersteund door Dr. Ivo Horn en drs. Marlies van Beek, als procescoördinator en NVAO gecertificeerd secretarissen. De NVAO heeft het verantwoordingsformulier voor de panelsamenstelling beoordeeld en geconstateerd dat het panel voldoet aan de vereiste deskundigheden. Daarnaast hebben de panelleden, de instelling en de secretaris schriftelijk verklaard dat het panel en de secretaris hun taken onafhankelijk zullen uitvoeren. Op 10 februari 2025 heeft de NVAO ingestemd met de voorgedragen panelsamenstelling.

Voorafgaand aan het beoordelingsproces heeft de voorzitter een training gevolgd over het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' (2024) van de NVAO. De clustercoördinator heeft met de voorzitter de standaarden, procedures en verantwoordelijkheden doorgenomen, conform het 'Profiel van de voorzitter' (NVAO 2016) en de richtlijnen uit de NVAO-training 'Train de voorzitter'. De overige panelleden zijn in een clusterbrede startvergadering geïnstrueerd en geïnformeerd door de clustercoördinator en voorzitter over de inhoud en intentie van het beoordelingskader, de procedure, attitude, werkwijze en planning binnen het cluster.

Voorafgaand aan het locatiebezoek stuurde de Faculteit der Geesteswetenschappen per opleiding een lijst met recent afgestudeerden naar de secretaris. De panelvoorzitter selecteerde in overleg met de secretaris vijftien eindwerken per opleiding. Hierbij is rekening gehouden met de spreiding van eindcijfers, beoordelaars, en indien van toepassing, varianten en tracks. Het panel heeft de selectie eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren, evenals het zelfevaluatierapport van de opleidingen bestudeerd. Het panel beoordeelde de eindwerken volgens de NVAO-richtlijn voor de bestudering eindwerken (Uitvoeringsregels, september 2024). Een overzicht van het bestudeerde materiaal, inclusief de geselecteerde eindwerken, is opgenomen in bijlage 5.

Na bestudering van de documentatie hebben de panelleden hun eerste indrukken geformuleerd en met de secretaris gedeeld. De secretaris heeft deze gebundeld en de compilatie met het panel gedeeld. Tijdens een voorbereidende vergadering op 19 juni 2025 hebben de panelleden hun eerste indrukken besproken en belangrijke gespreksonderwerpen vastgesteld voor het locatiebezoek.

Stafleden en studenten van de opleidingen binnen de visitatiegroep Moderne taal- en letterkunde 1 aan de Universiteit Leiden zijn vooraf door de faculteit geïnformeerd over de mogelijkheid om vertrouwelijk met het panel te spreken. Zij konden zich hiervoor aanmelden bij de secretaris. Tijdens de voorbereidende vergadering was een open spreekuur gepland voor aangemelde deelnemers. Omdat er geen aanmeldingen waren, is dit open spreekuur komen te vervallen.

Op 26 juni bracht het panel een bezoek aan de Universiteit Leiden. Het conceptbezoekprogramma, inclusief representatieve gesprekspartners, is door de opleidingen voorgelegd aan de voorzitter en de secretaris. Informatie over de invulling van het locatiebezoek is opgenomen in bijlage 4.

Aan het eind van het locatiebezoek heeft het panel een onafhankelijk oordeel gevormd over de opleidingen, op basis van de vier standaarden van het beoordelingskader voor accreditatie van bestaande opleidingen van de NVAO (2024). De voorzitter heeft de belangrijkste conclusies gedeeld in een publieke mondelinge terugkoppeling. Het ontwikkelgesprek vond plaats tijdens het locatiebezoek op 26 juni 2025 en hiervan is een apart verslag opgesteld door de opleiding, vastgesteld door de panelvoorzitter.

Dit eindrapport bevat een systematische weergave van de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. De secretaris heeft na het bezoek een conceptversie opgesteld en deze aan de panelleden voorgelegd. Op basis van hun opmerkingen is het rapport in overleg met de voorzitter aangepast. Vervolgens is het conceptrapport naar de Faculteit der Geesteswetenschappen gestuurd voor een controle op feitelijke onjuistheden. Na verwerking van eventuele opmerkingen is het rapport gefinaliseerd en goedgekeurd door de voorzitter.

Instelling

De Universiteit Leiden biedt sinds 1575 onderzoek en onderwijs. Zij heeft 6413 medewerkers en er studeren, op het moment van schrijven van dit rapport, 33.839 studenten. De Faculteit der Geesteswetenschappen reflecteert op de vragen hoe de mensheid de wereld begrijpt, ermee omgaat en deze maakt.

Opleidingen

De opleiding Nederlandkunde/Dutch Studies in Leiden is een unieke studie. Het is de enige bacheloropleiding in Nederland en Vlaanderen waar niet-Nederlanders in een volledige bachelor worden opgeleid tot ‘nederlandkundigen’: internationale kenners van de Nederlandse taal, geschiedenis en cultuur. Doordat de opleiding toegankelijk is voor studenten zonder voorkennis van het Nederlands, schrijven studenten uit de hele wereld zich voor de opleiding in, van China, Japan en Indonesië tot Canada, de Verenigde Staten en tal van Europese landen.
De opleiding Nederlandse Taal en Cultuur beoogt studenten op te leiden met een brede wetenschappelijke kennis van en inzicht in de Nederlandse taalkunde, letterkunde, taalbeheersing en media. Zij kunnen die gebruiken in onderzoek en praktijk en zijn in staat hierover mondeling en schriftelijk op academisch niveau te communiceren. Ze zijn daarmee geschikt voor een aansluitende master en voor beroepen in (onder andere) sectoren als onderwijs, media, communicatie en cultuur. Studenten die in het bachelor programma de educatieve minor hebben gevolgd, hebben een lesbevoegdheid voor de onderbouw van havo, vwo en vmbo-t.
De masteropleiding Neerlandistiek sluit aan op de bacheloropleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies en Nederlandse Taal en Cultuur en leidt studenten op tot experts binnen de neerlandistiek. Het programma biedt verdiepende academische vorming in dezelfde deelgebieden en richt zich nadrukkelijk

op de toepassing van die kennis in een maatschappelijke context. De masteropleiding is bedoeld voor studenten die zich willen ontwikkelen als academisch neerlandicus, met het oog op een loopbaan in bijvoorbeeld het onderwijs, de culturele sector of communicatiegerichte functies. De studenten verwerven kennis, inzicht en vaardigheden met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek. Zij ontwikkelen academische en professionele vaardigheden, analyseren complexe problemen en leren helder en wetenschappelijk te rapporteren. Daarmee leggen zij de basis voor een wetenschappelijke of een maatschappelijke loopbaan. Een aanzienlijk deel van de afgestudeerden van de master Neerlandistiek schrijft zich in voor de educatieve master en gaat aansluitend in het onderwijs werken.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie

De opleidingen van dit cluster kregen het advies van het toenmalige visitatiepanel om de nationale en internationale samenwerking te versterken. Neerlandici hebben zich verenigd in de Raad voor de Neerlandistiek, een landelijk samenwerkingsverband met afgevaardigden vanuit de verschillende universiteiten waar Nederlands wordt gedoceerd en vanuit verschillende andere gremia in de neerlandistiek, opgericht in 2018. De decanen schreven in het voorjaar van 2023 een Talenplan om bestuurlijke steun te geven. Voor de uitvoering van dat Talenplan is een notitie geschreven door vijf afdelingshoofden Nederlands aan verschillende universiteiten die een langetermijnvisie bevat voor de opleidingen in dit cluster. De notitie is akkoord bevonden door het landelijk Disciplineoverleg Letteren en Geesteswetenschappen (DLG). Op internationaal gebied zijn meerdere samenwerkingen in gang gezet. Zo waren er beleidssessies met vertegenwoordigers van de Taalunie, de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN), KU Leuven, MediterraNed (Triëst, 2023), COIL-projecten (Collaborative Online International Learning) in een bachelorcursus met Tblisi State University en Triëst (2023, 2024) en een werkgroep ‘Internationalisation at Home’c(IaH) met een onderzoeksteam van Nuffic en de Haagse Hogeschool (2024).

Het tweede advies uit de vorige visitatie richtte zich op de statistiek in de opleidingen in Leiden. Dit onderdeel is aanmerkelijk versterkt: het is integraal opgepakt door het *Leiden University Centre for Digital Humanities*. Binnen dit centrum is er sinds 2024 een *Humanities Hub* ontworpen om de samenwerking, verbinding en uitwisseling van ideeën in onderwijs en onderzoek op het gebied van de geesteswetenschappen in de digitale wereld te versterken. Er is een nascholingsprogramma voor docenten en er zijn andere ideeën om de staf de mogelijkheid te bieden meer expertise op te doen in dit vakgebied.

Het derde advies had betrekking op de verbetering van de onderbouwing van de totstandkoming van het eindcijfer voor de scriptie bij de Leidse opleidingen. Er zijn sinds 2019 nieuwe richtlijnen voor de beoordeling en de begeleiding van het scriptieproces.

Tot slot is gesproken over meer samenwerking tussen Nederlandkunde/Dutch Studies en Nederlandse Taal en Cultuur. De samenwerking is onder andere gerealiseerd in de vorm van het aanbieden van dezelfde cursussen aan studenten van de twee verschillende studies, maar er is ook op organisatorisch vlak een duidelijke vervlechting. De masteropleiding Neerlandistiek kreeg het advies om in te zetten op

herprofilering van de opleiding teneinde meer studenten te interesseren en om de afstemming met het voortgezet onderwijs te versterken. Er is een commissie aan de slag gegaan met een aantal adviezen om het curriculum van de opleiding aan te passen. In samenwerking met het Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsonderzoek en Nascholing (ICLON) in Leiden is er een tweejarige educatieve master ontwikkeld. Hierin is Nederlands een van de afstudeerrichtingen geworden.

MASTERLANGUAGE

De masteropleidingen binnen het visitatiecluster Moderne Taal- en Letterkunde 1 maken gebruik van het aanvullend onderwijsaanbod van Masterlanguage. Dit landelijke samenwerkingsverband biedt talenstudenten de mogelijkheid om onderwijs op masterniveau te volgen dat gebruikmaakt van de expertise van meerdere universiteiten. Het initiatief biedt verdiepende Masterlanguage-cursussen aan die thematisch of taalspecifiek zijn ingericht, met een interdisciplinaire insteek die taalkunde, letterkunde, cultuurkunde, communicatie en didactiek samenbrengt.

De organisatie van Masterlanguage is gebaseerd op samenwerking tussen zes universiteiten: de Universiteit Utrecht, de Radboud Universiteit, de Universiteit Groningen, de Universiteit Leiden, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. Docenten van deze instellingen ontwikkelen en verzorgen gezamenlijk cursussen. Dit interuniversitaire karakter versterkt de kwaliteit en variëteit van het onderwijsaanbod en stimuleert studenten om over de grenzen van hun eigen instelling heen te kijken.

Het cursusaanbod omvat vakken op gevorderd niveau, waarin zowel theoretische als praktische benaderingen worden gecombineerd. Op het gebied van Nederlandse taal- en letterkunde worden elk semester twee cursussen aangeboden, waar de afgelopen jaren gemiddeld 18 studenten per cursus aan deelnamen. De instroom bestaat uit masterstudenten met een relevante taal- en letterkundige achtergrond, waarbij toelatingseisen per cursus kunnen variëren. Voorlichting over Masterlanguage-cursussen wordt verstrekt via universitaire kanalen en centrale communicatie vanuit het samenwerkingsverband.

De kwaliteitsborging vindt plaats via evaluaties en feedback van studenten en docenten, waarbij de samenwerkende universiteiten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het bewaken en verbeteren van de onderwijskwaliteit. Dit proces zorgt ervoor dat Masterlanguage een waardevolle aanvulling blijft binnen het curriculum van de masteropleidingen in moderne taal- en letterkunde.

Het visitatiepanel heeft documentatie over Masterlanguage en het cursusaanbod ontvangen, een selectie aangeboden cursussen beoordeeld en hierover gesproken met belanghebbenden. Op basis van deze informatie heeft het panel zich een beeld gevormd van de organisatie, de toegankelijkheid en de

meerwaarde van Masterlanguage binnen de masteropleidingen in moderne taal- en letterkunde. Zowel studenten als docenten van de Universiteit Leiden tonen zich enthousiast over de opzet van deze samenwerking. Docenten waarderen in het bijzonder de mogelijkheid om collegiaal samen te werken met vakgenoten van andere universiteiten en om actuele onderzoeksresultaten direct te integreren in hun onderwijs. Bovendien biedt Masterlanguage ruimte aan een diverse groep gemotiveerde studenten van verschillende Nederlandse universiteiten, die bewust voor deze vakken kiezen. De studenten die het panel sprak, waren zeer positief over de inhoud en de vorm van de cursussen. Zowel studenten als docenten beschouwen deze interuniversitaire samenwerking als een duidelijke meerwaarde. Het panel kan deze conclusie onderschrijven.

OPLEIDINGSBEOORDELING

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen en overwegingen

Bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies

De bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies aan de Universiteit Leiden (UL) is de enige bacheloropleiding in Nederland en Vlaanderen waar niet-Nederlanders worden opgeleid tot 'nederlandkundigen', ofwel internationale kenners van de Nederlandse taal, geschiedenis en cultuur. De opleiding heeft een sterk internationaal karakter omdat er geen voorkennis van het Nederlands wordt vereist en studenten uit de hele wereld deelnemen aan het studieprogramma. Nederlandkunde/Dutch Studies is een van de drie opleidingen neerlandistiek in Leiden, samen met de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur en de master Neerlandistiek. De opleidingen werken bestuurlijk samen: er is één opleidingsbestuur, één opleidingscommissie en één examencommissie. De opleiding Nederlandkunde/Dutch Studies in Leiden combineert taalverwerving en regiostudies en biedt daarbij een grote expertise aan in een regionale, maar ook een globale context. Een belangrijk kenmerk is de internationaliteit van deze neerlandistische opleiding. Diversiteit en de 'international classroom' zijn hier vanaf het begin dagelijkse realiteit. Het panel vindt dat deze kenmerken het profiel van de opleiding versterken.

Bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur

De bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur aan de Universiteit Leiden leidt studenten op met kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur. Studenten met het bachelordiploma hebben brede wetenschappelijke kennis van en inzicht in de Nederlandse taal- en letterkunde, taalbeheersing en media. Zij kunnen die gebruiken in onderzoek en de dagelijkse praktijk. Zij zijn in staat hierover mondeling en schriftelijk op academisch niveau te communiceren. Ze zijn daarmee toegerust voor een aansluitende master en voor beroepen in sectoren als onderwijs, media, communicatie en cultuur. Studenten die in het bachelorprogramma de educatieve minor hebben gevolgd zijn gekwalificeerd om les te geven in de onderbouw van havo, vwo en vmbo-t. Het eindniveau staat ook garant voor het vervolgen van research masters op het gebied van *Arts*, *Literature and Media* of *Linguistics*. Het panel waardeert de brede opzet van deze neerlandistische bacheloropleiding. De implementatie van de leerlijn Media (in 2018) heeft ertoe bijgedragen het maatschappelijk belang van de opleiding nog duidelijker te maken.

Masteropleiding Neerlandistiek

De masteropleiding Neerlandistiek in Leiden richt zich op de verwerving van kennis, inzicht en vaardigheden met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek op het gebied van één of meer disciplines van de neerlandistiek. Het ontwikkelen van academische en professionele vaardigheden staat centraal: studenten leren wetenschappelijk te denken en te handelen, zelfstandig complexe problemen te analyseren en wetenschappelijk te rapporteren. De opleiding bereidt zowel voor op een wetenschappelijke loopbaan als op een maatschappelijke carrière. Neerlandistiek kent vijf afstudeerrichtingen: Oudere Nederlandse Letterkunde, Moderne Nederlandse Letterkunde, Nederlandse Taalkunde, Taalbeheersing van het Nederlands en Nederlandkunde. Die laatste is een vervolg op de bachelor Nederlandkunde/Dutch Studies en is bedoeld voor internationale studenten (een specifieke eindterm is gericht op de kennis, begrippen en methoden in de didactiek van het Nederlands als tweede en als vreemde taal).

Het programma van de master is in de afgelopen periode gereorganiseerd en geprofileerd met de 'Neerlandistiek-gelden'. In de periode 2024-2030 zal een aantal adviezen van de commissie Neerlandistiek-gelden opgepakt worden als onderdeel van het Strategisch Plan Opleidingen Neerlandistiek. De faculteit is een samenwerking met het Interfacultair Centrum voor de Lerarenopleiding, Onderzoek en Nascholing (ICLON) aangegaan om een educatieve master vorm te geven. Nederlands is hierin een van de afstudeerrichtingen. Het panel is positief over deze samenwerking vanwege het maatschappelijk belang om leraren op te leiden.

Beoogde leerresultaten van de opleidingen

De bacheloropleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies en Nederlandse Taal en Cultuur hebben ingezet op vervlechting. Naar aanleiding van de vorige visitatie zijn de officieel geregistreerde afstudeerrichtingen bij de bachelor Nederlandkunde/Dutch Studies geschrapt en heeft de opleiding twee informele studiepaden, namelijk Taal en Cultuur. Dit maakte de weg vrij voor meer inhoudelijke samenwerking met de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur, die in gang is gezet en uitgebreid zal worden. Het panel vindt dit een zeer goede ontwikkeling; in het licht van het bieden van uitgebreide mogelijkheden aan studenten, maar ook vanuit het oogpunt van doelmatigheid. Het panel merkt hierbij op dat alle opleidingen duidelijke, eigen eindtermen weten te handhaven en dat de opleidingen van de samenwerking lijken te profiteren. De eindkwalificaties zijn vastgesteld aan de hand van de Dublin-descriptoren. Het gaat om de descriptoren kennis en inzicht en de toepassing daarvan, oordeelsvorming, communicatie- en leervaardigheden. De specialisaties in de master Neerlandistiek kennen, naast de generieke eindtermen, elk weer eindkwalificaties gericht op het specifieke vak en het werkveld.

De opleidingen denken verder na over het terugbrengen van het aantal afstudeerrichtingen van vijf in de master Neerlandistiek en de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur naar drie leerlijnen. Het zou geen directe aanpassing van de eindtermen inhouden.

AI en eindtermen

Het panel is heel positief over de manier waarop de drie opleidingen omgaan met de ontwikkelingen op AI-gebied en adviseert de opleidingen om op het gebied van kunstmatige intelligentie in de taalkunde nog meer het voortouw te nemen. Met het ontwikkelen van een minor Schrijven & AI, die zal worden verzorgd door een aantal docenten die ook in de neerlandistische opleidingen actief is, is volgens het panel een goede stap gezet. Het panel vindt dit een mooi initiatief dat goed past bij veel recente ontwikkelingen in het neerlandistisch landschap en ook bij de actuele uitdagingen die de komst van GenAI met zich meebrengt.

Op dit moment zijn de eindtermen nog niet aangepast aan de laatste AI-ontwikkelingen. Het ontwikkelen van onderwijs en het professionaliseren van de staf staat ook nog in de beginfase, maar de opleiding is zich bewust van het belang van deze ontwikkelingen. Docenten zijn, naar het oordeel van het panel, nog wat zoekende en door de werkdruk is de urgentie nog niet heel groot geweest. Het panel begrijpt dit wel, maar wil de opleidingen toch adviseren voortvarend met de integratie van AI in de curricula en in de eindtermen aan de slag te gaan.

Internationaal profiel van de opleidingen

De bachelor Nederlandkunde/Dutch Studies is een unieke opleiding omdat zij in een geheel Nederlandse context aan internationale studenten wordt aangeboden. Dit onderscheidt de opleiding van de meer dan 200 wereldwijd verzorgde Neerlandistiek opleidingen. Bijna al het onderwijs wordt hier na het eerste semester in het Nederlands gegeven, wat bij andere instellingen niet altijd het geval is.

De bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur is niet goed vergelijkbaar met buitenlandse opleidingen, aangezien daar vaak een taalverwervingscomponent aanwezig is die in Leiden minder belangrijk is. Wel zijn de Vlaamse en Nederlandse opleidingen qua eindtermen goed te vergelijken.

De master Neerlandistiek is zeer internationaal georiënteerd maar niet direct vergelijkbaar met buitenlandse opleidingen. Een van de afstudeerrichtingen binnen de opleiding – Nederlandkunde - is uitsluitend bedoeld voor internationale studenten en is daardoor uniek binnen Nederland. Het panel waardeert het internationale karakter en de internationale profilering van de Leidse opleidingen, ziet dat internationale studenten een meerwaarde zijn en adviseert de opleidingen het internationale karakter zoveel mogelijk in stand te houden.

Aansluiting voortgezet onderwijs

Het panel ziet, naast het academische werkveld, ook het belang van de opleidingen in het licht van de maatschappelijke vraag naar leraren Nederlands en is enthousiast over de verstevigde band die de opleidingen hebben met het voortgezet onderwijs. Ook de samenwerking met het Interfacultair Centrum voor de Lerarenopleiding, Onderwijs en Nascholing (ICLON) vindt het panel een heel goede zaak. Het heeft nu al meerdere studenten – veel als zij-instromers - voor de klas gebracht.

Conclusie
Het panel is positief over het feit dat de bachelor- en masteropleidingen zich richten op de volle breedte van de Neerlandistiek. Voor de drie opleidingen geldt dat de eindtermen passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Het panel is positief over de uniciteit en het internationale karakter van de opleidingen. Ook is het positief over de banden die aangegaan zijn met het voortgezet onderwijs en adviseert het de opleidingen om specifieke eindtermen gericht op een loopbaan in het voortgezet onderwijs te ontwikkelen. Een duidelijkere AI-component in de eindtermen van de opleiding, waar al een begin mee is gemaakt, ziet het panel als een meerwaarde, zowel voor het aantrekken van nieuwe studenten als voor de verdere aansluiting bij het toekomstige werkveld.

Op basis van de gesprekken en bestudering van de onderliggende documentatie concludeert het panel dat alle drie de opleidingen **voldoen aan standaard 1, beoogde leerresultaten.**

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen en overwegingen

De opleidingen hebben naar aanleiding van de ontvangen 'Neerlandistiek-gelden' ingezet op het ontwikkelen van een algemeen gedeelde landelijke visie en op het ontwikkelen van onderwijs in de Neerlandistiek in samenwerking met de landelijke partners. Ook is van deze gelden een kerncurriculumvak ontwikkeld: *Humanities in a Digital World*. De insteek is studenten al vroeg kennis te laten maken met digitale technieken en generatieve AI in de talenstudies. Een minor op het gebied van digitale technologie (*Digital Humanities and Artificial Intelligence*) draait sinds 2024-2025 binnen de faculteit. De bedoeling is deze minor verder te ontwikkelen. Het panel is verheugd over deze ontwikkeling, maar adviseert de opleidingen om nog sterker in te zetten op generatieve AI en *large language models* binnen de eigen curricula.

Opbouw en samenhang curriculum bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies
Flexibele leerroutes staan centraal bij de opleiding Nederlandkunde/Dutch Studies. Deze flexibele leerroutes vinden al vanaf het eerste jaar plaats. Instroomniveaus worden getoetst en in samenwerking met de studieadviseur wordt een individueel pad voor de student uitgestippeld. Naar aanleiding van het visitatierapport van 2019 heeft de opleiding de afstudeerrichtingen geschrapt. Vanaf het studiejaar 2020-2021 kent de opleiding alleen twee informele studiepaden: Taal en Cultuur. Daarnaast is de

samenwerking met de bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur verstevigd. Het programma kent drie inhoudelijke leerlijnen, te weten taalvaardigheid, taalwetenschap en cultuurwetenschap. Een leerlijn academische vaardigheden komt in het programma doorlopend terug. Een opmerkelijk onderdeel in de leerlijn taalvaardigheid is het Taalcafé, waar op informele wijze over allerlei zaken gesproken wordt door studenten en docenten. Een overzicht van het curriculum is te vinden in bijlage 3. Het panel vindt de sterkere samenwerking tussen de beide bacheloropleidingen een goede ontwikkeling en begrijpt dat dit nogal wat vraagt van de docenten (bijvoorbeeld op didactisch gebied). Door de vervlechting kunnen studenten Nederlandkunde/Dutch Studies nu makkelijker vakken kiezen uit de bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur. Hierdoor kan de opleiding beter inspelen op benodigde kennis en vaardigheden in het werkveld. Het is ook een strategische keuze, aangezien de opleidingen zoveel mogelijk vakken in de lucht willen houden in een klimaat van bezuinigingen. De opleidingen zijn trots op de succesvol ingezette vervlechting en noemen dit niet een simpel samenvoegen van vakken maar een daadwerkelijke vernieuwing van de studiesituatie. Het panel vindt de intensievere en meer geintegreerde samenwerking tussen de beide neerlandistische bacheloropleidingen in principe een positieve ontwikkeling. Wel is het panel van mening dat deze integratie niet alleen als bezuinigingsmaatregel zou moeten plaatsvinden, maar ook inhoudelijk vorm gegeven dient te worden. Dit zal dan niet alleen inhoudelijke consequenties voor de bachelor Nederlandkunde/Dutch Studies moeten hebben, maar ook voor de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur.

Studenten maken al vroeg kennis met onderzoek middels seminars, lezingen en symposia.
In het derde jaar kunnen studenten vakken volgen bij de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur, welke verdiepend van aard zijn. De minor is ook geplaatst in het derde jaar, waarin de studenten de vrijheid hebben een stage te doen of keuzevakken te volgen. De opleiding wordt afgesloten met een bachelor eindwerkstuk op een interessegebied van de student. Het panel waardeert de keuze van de bacheloropleiding om de mogelijkheden voor studenten breed te houden.
Sommige studenten Nederlandkunde/Dutch Studies stromen direct door naar de master Neerlandistiek, maar zij kunnen niet zonder meer in alle afstudeerrichtingen van de master terecht. Ze kunnen alleen doorstromen naar de afstudeerrichting Nederlandkunde binnen de master. De opleiding Neerlandistiek geeft aan dat er voor de andere afstudeerrichtingen een formele stap genomen moet worden, maar dat studenten met de juiste bagage zeker ook in andere tracks welkom kunnen zijn.

Opbouw en samenhang curriculum bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur
Nederlandse Taal en Cultuur in Leiden kent een verplicht deel van drie opeenvolgende semesters en een specialisatiefase van eveneens drie semesters. Door het specialisatiedeel lopen vijf leerlijnen met verplichte vakken, algemene vakken en vrije keuzeruimte. De vijf leerlijnen zijn Moderne Nederlandse Letterkunde, Oudere Nederlandse Letterkunde, Nederlandse Taalkunde, Taalbeheersing van het Nederlands en Media. De leerlijn Media loopt door de vier andere leerlijnen heen. Algemene vakken zijn Geschiedenis van de Nederlandse taal, de vaardighedencursus Schrijven en Presenteren en de facultaire

kerncurriculumcursus Wetenschapsfilosofie. In de keuzeruimte kan gekozen worden voor vakken uit de eigen opleiding of die van aanpalende opleidingen. Stages en buitenlandverblijf zijn ook toegestaan in de keuzeruimte. Er is tevens de mogelijkheid deel te nemen aan het Honours programma. Een overzicht van het curriculum is te vinden in bijlage 3.
Het panel is enthousiast over deze vernieuwde aandacht voor media in de opleiding. De integratie van de leerlijn Media in de andere leerlijnen is echter, ook na gesprekken met studenten, voor het panel niet geheel duidelijk. Het panel raadt de opleiding aan de leerlijn zichtbaarder te maken in de verschillende cursussen die worden aangeboden.

Tijdens de studie is er ruime aandacht voor het beroepenveld. Er is door middel van de Neerlandistiek-gelden een project opgezet waarbinnen studenten bij middelbare scholen langsgaan en materialen ontwikkelen om lessen te verzorgen. De leerlingen op de scholen maken op die manier kennis met de studie Nederlands en studenten doen ervaring op met lesgeven. Recent heeft de opleiding met behulp van de Neerlandistiek-gelden ook een *Teacher in Residence* (TIR) aangesteld om de banden tussen universiteit en onderwijsveld te versterken. Het panel vindt dit een goede zaak en ziet graag de resultaten van deze aanstelling bij een volgende visitatie terug.

De opleiding heeft in de afgelopen jaren een deelproject Internationalisering uitgevoerd. Het versterken van internationale samenwerking was een advies van de vorige visitatiecommissie. Ook dit project is gefinancierd met behulp van de Neerlandistiek-gelden. Onder dit project zijn internationale samenwerkingen in gang gezet en hebben er meerdere internationale bijeenkomsten en evenementen plaatsgevonden.

De opleiding geeft aan de voorbereiding van studenten op de arbeidsmarkt in zoveel mogelijk cursussen een plek te geven. Het panel vraagt zich af op welke manier dit precies vorm krijgt. Uit gesprekken met studenten blijkt dat zij de uitwerking hiervan binnen de cursussen niet echt herkennen. Het panel zou de opleiding daarom aanraden om na te denken over een manier waarop de oriëntatie op de arbeidsmarkt iets minder vrijblijvend te integreren is in het curriculum.

In de afgelopen jaren kwam statistiek in de opleiding onvoldoende terug in het cursusaanbod. Dit punt werd ook opgemerkt door een van de alumni tijdens de gesprekken met het panel. Het vak Statistiek is echter wel aanwezig, bijvoorbeeld in de minor *Digital Humanities*. Uiteraard is statistiek niet voor alle deeldisciplines even relevant, maar het panel onderstreept het belang ervan voor sommige onderzoeksvelden.

Opbouw en samenhang curriculum masteropleiding Neerlandistiek
Het curriculum van de master Neerlandistiek kent een semester met specialisatievakken en een semester met vrije keuzeruimte en ruimte voor het schrijven van een scriptie. De cursussen bereiden studenten

voor op het schrijven van hun scriptie. De vrije ruimte kan ingevuld worden met stages, keuzevakken in Leiden of bij andere hogeronderwijsinstellingen. Er bestaat de mogelijkheid om in te stromen in februari. De master kent vijf afstudeerrichtingen: Oudere Nederlandse Letterkunde, Moderne Nederlandse Letterkunde, Nederlandse Taalkunde, Taalbeheersing van het Nederlands en Nederlandkunde. Een overzicht van het curriculum is te vinden in bijlage 3.
Een opmerkelijk facet van de opleiding is de Denktank Neerlandistiek, gericht op meer beroepsgerichte praktijken. Het doel van deze denktank is studenten en docenten gezamenlijk te laten nadenken over thema's die het belang van de opleiding voor de samenleving centraal stellen. De Denktank Neerlandistiek wordt inmiddels ook internationaal ingezet bij de samenwerking met partnerinstellingen.

Internationaal karakter
De masteropleiding Neerlandistiek (evenals de bacheloropleidingen) heeft de contacten met het buitenland verstevigd: docenten van partnerinstellingen hebben in Leiden lesgegeven en Leidse docenten hebben lesgegeven bij partnerinstellingen. De verschillende culturele achtergronden van studenten die naar Leiden komen brengen iets extra's in de opleidingen. Het internationale perspectief op neerlandistiek wordt in meerdere cursussen tot uitdrukking gebracht.
Vanuit de Leidse neerlandistiekopleidingen gaan echter nog niet veel studenten naar het buitenland. Studenten worden daarom aangemoedigd in het buitenland stage te lopen of hun scriptie-onderzoek te doen. De opleiding hoopt dit nog beter mogelijk te maken door het vernieuwde 5^{e} semester, waarin een grote vrije keuzeruimte is gecreëerd. Het panel vindt het een goede zaak dat studenten meer kansen krijgen om een uitwisseling te doen tijdens hun studie en adviseert de opleidingen dit goed te faciliteren.
De studenten van de bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies die het panel sprak zijn enthousiast over het leren in de Leidse regio, omdat er goed met het Nederlands geoefend kan worden, in tegenstelling tot grotere steden, waar Engels meer en meer de voertaal wordt.
Men denkt na over *international classrooms* met partnerinstellingen: in de ogen van het panel heeft de bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies voor de hand liggende partners op dit gebied zoals vakgroepen internationale neerlandistiek. Uit gesprekken met docenten krijgt het panel de indruk dat er (nog) geen sprake is van didactiek gericht op de *international classroom* waarbij uitwisseling en integratie plaatsvindt van meerdere perspectieven. Het panel raadt de bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies aan om meer extern gerichte internationale mogelijkheden te creëren, zoals bijvoorbeeld meer aandacht voor sterkere invulling van de (didactiek rondom) *international classrooms*.

Didactiek, werkvormen en contacturen

De bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies
De opleiding heeft als uitgangspunt de studenten direct in aanraking met wetenschap te brengen. Didactisch vertaalt zich dat in een concept waarbij studenten via activerend onderwijs gestimuleerd

worden naast een hoog niveau van de Nederlandse taalvaardigheid zowel vakkennis als academische vaardigheden te verwerven, zoals heuristische en onderzoeksvaardigheden.
In de door de Universiteit Leiden geformuleerde onderwijsvisie zijn drie onderwijsambities voor de faculteit Geesteswetenschappen en in het bijzonder de opleiding Nederlandkunde van belang: flexibele leerroutes, academische vaardigheden en internationalisering/diversiteit.
Bovendien wordt er veel belang gehecht aan vakoverstijgende vaardigheden zoals samenwerken en projectmatig werken. Het aantal contacturen per week schommelt per cursus tussen de 12 en 16 voor de eerste vier semesters. Voor het vijfde en zesde semester is het aantal contacturen afhankelijk van de gekozen vakken. Zie voor het overzicht van het curriculum bijlage 3.
In het eerste jaar van het programma ligt veel nadruk op het verwerven van de Nederlandse taal (30 EC). In het tweede jaar volgen de studenten 15 EC aan taalverwervingscolleges met een vakinhoudelijke component, waarin vooral hun mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid wordt verbeterd. In het derde jaar bereiden de studenten zich voor op hun eindwerkstuk. Ze doen dat in de cursus Academisch schrijven (5 EC). Verder volgen de studenten drie verdiepingsmodules van elk 5 EC uit het aanbod van de bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur en soms Taalwetenschap. De opleiding geeft aan dat aanpassingsvermogen vraagt van de docenten van deze vakken, die, naast studenten Nederlands, ook internationale studenten in hun colleges krijgen.
Vanwege de substantiële aantallen internationale studenten met een zeer diverse achtergrond in de bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies vraagt het panel zich af of anderstaligen in het derde jaar, wanneer zij samen met bachelorstudenten Nederlandse Taal en Cultuur onderwijs volgen, voldoende ondersteund worden zodat het programma ook voor hen studeerbaar is. Het panel vraagt zich tegelijkertijd af of de didactiek voldoende afgestemd is op een international classroom (bijvoorbeeld door meer onderlinge uitwisseling tussen studenten over taal en cultuur) en of er dientengevolge voldoende verdieping in het onderwijs wordt aangebracht. Docenten gaven tijdens het gesprek aan dat het iets vraagt van de docent om met de culturele diversiteit om te gaan. Het panel raadt de opleiding Nederlandkunde/Dutch Studies daarom aan om voor het derde jaar de culturele diversiteit beter voor het voetlicht te brengen en eventueel verdere docentprofessionalisering op dit terrein vorm te geven. Hierbij kan ook gedacht worden aan het ophalen van kennis en ervaring bij andere opleidingen met dezelfde culturele diversiteit. Het panel zou verder willen adviseren om de culturele diversiteit beter te benutten: de achtergrond van de studenten Nederlandkunde kan het derde jaar van beide bacheloropleidingen versterken.

De bachelor Nederlandse Taal en Cultuur
Bij deze bacheloropleiding is de verwevenheid van onderwijs en onderzoek een belangrijk uitgangspunt. Voor de didactiek betekent dit dat gedurende de studie het onderwijs steeds sterker gestuurd wordt door onderzoeksvragen. In het begin van de studie (de eerste drie semesters) voeren colleges en werkcolleges de boventoon waarna gaandeweg meer projectmatig onderwijs met actuele

onderzoeksvragen het uitgangspunt is. Het aantal contacturen per week varieert van 12 tot 15 in de eerste vier semesters. In semester vijf en zes is het afhankelijk van de gekozen cursussen.
Het verplichte deel bestaat uit vijf disciplinaire leerlijnen van elk drie cursussen van 5 EC (zie bijlage 3 voor de structuur van het programma). Daarnaast is er een algemeen deel, ook bestaande uit drie cursussen van 5 EC. De vijf leerlijnen zijn: Moderne Nederlandse Letterkunde; Oudere Nederlandse Letterkunde; Nederlandse Taalkunde; Taalbeheersing van het Nederlands; Media.

De master Neerlandistiek
Ook bij de master Neerlandistiek staat de verwevenheid van onderwijs en onderzoek centraal. Colleges staan in nauwe relatie tot het onderzoek dat door de docenten wordt gedaan. Cursussen bereiden de studenten voor op het scriptieonderzoek en het schrijven van de scriptie. Didactisch wordt aandacht besteed aan de koppeling van wetenschappelijke kennis aan vaardigheden. De didactische ambities zijn vastgelegd in het strategisch plan 2024-2030. Het panel onderschrijft het belang van het aanbieden van door onderzoek gestuurd onderwijs.

Instroom
De bachelor Nederlandkunde kent een instroom die schommelt tussen 27 en 44 studenten over de afgelopen vijf studiejaren. De opleiding geeft aan dat de colleges vaak vol zitten vanwege bijvoorbeeld de aanwezigheid van tijdelijke uitwisselingsstudenten. Dit levert nogal eens problemen op en ook de andere opleidingen (de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur en de master Neerlandistiek) moeten alle zeilen bijzetten om het onderwijs goed georganiseerd te krijgen in verband met de beperkte staf en financiële middelen. Het panel heeft waardering voor de inspanningen die de opleidingen leveren om in deze situatie toch de volle breedte van de studies overeind te houden.
De bachelor Nederlandse Taal en Cultuur kent een instroom van 28 studenten in 2024/2025, en 42 in 2023/2024. De opleiding geeft aan dat er verschillende activiteiten zijn georganiseerd om de studievoorlichting te verbeteren en de aansluiting tussen vo-wo te vergroten. Naast de mogelijkheid tot proefstuderen of eerstejaarscolleges bij te wonen is er nu ook een verplichte (online) matchingsmodule die onderdeel is van de toelatingsprocedure. De herinschrijving na het eerste jaar is gedaald naar 56% in 2023/2024 (daarvoor was het 68%), wat door het panel als zorgelijke ontwikkeling wordt gezien.
De master Neerlandistiek schommelt qua instroom tussen 27 (2022/2023), 14 (2023/2024) en 20 (2024/2025) in het afgelopen jaar. Het panel vindt het een goede zaak dat de opleiding voornemens is verschillende initiatieven te nemen om de aantrekkelijkheid van de master voor studiekiezers te verhogen en de informatievoorziening te verbeteren.

Studiebegeleiding en informatievoorziening
De studieadviseur geeft gedurende het jaar voorlichting en verwijst de studenten naar workshops van de *Career Service*. In de bacheloropleidingen geeft de studieadviseur begeleiding en voorlichting aan de

studenten. Ook adviseert de studieadviseur bij het maken van programma- en vakkenkeuzes. Studenten waarderen het werk van de adviseur zeer, blijkt uit een recente enquête. Naast de begeleiding door de adviseur zijn ook de docenten aanspreekpunt en er wordt peer-begeleiding gegeven door een studentmentor. Studenten die met een beperking hun studie doormaken, worden begeleid door de decanen van het Leidse *Fenestra Disability Centre*. De faculteit heeft zelf ook een Studentbegeleider Functiebeperking in dienst om te ondersteunen bij diverse *ad hoc* situaties.
De studieadviseur van de master Neerlandistiek begeleidt alle studenten bij het maken van keuzes in het onderwijsprogramma. Ook de studievoortgang wordt door de studieadviseur in de gaten gehouden en de studieadviseur is aanspreekpunt bij problemen. Studieadviseur en studiecoördinator werken goed samen om de studenten van de juiste informatie te voorzien op allerhande zaken die met het studeren te maken hebben. De studieadviseur onderhoudt de contacten met de decanen van het Leidse *Fenestra Disability Centre* en verwijst studenten door indien nodig. Uit de gesprekken met de studieadviseur en met studenten over deze begeleiding, heeft het panel een zeer positieve indruk van de wijze waarop de studieadviseur te werk gaat. Studenten gaven aan dat zij zien dat de studieadviseur goed samenwerkt met de docenten. Het panel is zeer tevreden over de wijze waarop de studiebegeleiding is georganiseerd bij de drie opleidingen.

Studeerbaarheid
De bachelor Nederlandkunde/Dutch Studies heeft een programma waarin studenten met zeer verschillende achtergrond en een divers taalniveau deelnemen. Het tempo ligt hoog en daarom ervaren sommige studenten het programma als stevig. Het propedeuserendement ligt desalniettemin hoog, 87,5% in het studiejaar 2023-2024.
De bachelor Nederlandse Taal en Cultuur heeft een goed studeerbaar programma. Tentamens zijn op vaste momenten in het studiejaar en er is regelmaat in het roosteren van de hoorcolleges. Studenten gaven in de gesprekken wel aan dat de aansluiting met het voortgezet onderwijs niet optimaal is. Zij gaven aan dat het tempo van de studie hoog ligt, met name in de beginperiode wanneer zij nog moeten wennen aan het studieritme. Ook gaven zij aan dat er veel toetsing is in de eerste semesters. De opleiding denkt, mede vanwege de relatief hoge uitval na het eerste jaar, na over mogelijkheden om de aansluiting te verbeteren en de ervaren druk in het eerste jaar te verminderen.

Een aandachtspunt voor de bacheloropleidingen, voortkomend uit gesprekken van de docenten met het panel, is het onlangs vernieuwde 5e semester. Vanuit het faculteitsbestuur is aangekondigd dat minoren, die nu verspreid worden gevolgd in het vijfde en zesde semester van hun studie, in de toekomst in één semester (het vijfde semester) zullen moeten worden gevolgd (in lijn met het universitaire beleid). De bacheloropleidingen geven echter aan dat dit wel implicaties zal hebben voor de keuzevrijheid van studenten. Bovendien zullen mogelijkheden voor ‘aanschuifonderwijs’ verdwijnen.
Het verder vervlechten van de opleidingen wordt in de ogen van studenten ook als een beperking in de keuzevrijheid gezien.

Het panel waardeert het dat de opleidingen zoveel mogelijk keuzeonderwijs blijven bieden, mede in het licht van de uitgangspunten die de opleidingen hanteren: flexibele studiepaden en veel keuzevrijheid.
De docenten zijn nog druk bezig met het vormgeven van het vernieuwde derde jaar. Studenten vinden de nieuwe organisatie van het derde jaar spannend. De aanpassing van het 5e semester dient volgens het panel ook het 6e semester mee te nemen in de ontwikkeling: in dat semester wordt de scriptie geschreven en de voorbereiding hierop vindt plaats in het 5e semester. Het eindwerkstuk, de scriptie van de bacheloropleidingen, wordt over het algemeen als lastig gezien en de opleiding biedt studenten op meerdere manieren houvast in dit stadium middels scriptieseminars en bespreekgroepen. Het panel constateert uit gesprekken met studenten dat sommigen zich wat in het diepe gegooid voelen bij het initiëren van de benodigde stappen voor de eindscriptie, maar dat de begeleiding gaandeweg beter wordt. Het panel raadt de opleiding aan een goede voorbereiding op het scriptietraject in het oog te houden. De scriptieseminars, waarin studenten worden voorbereid op het schrijven van de scriptie, ziet het panel dan ook als een goed middel. Het panel raadt de opleiding aan deze seminars in het 5e semester toegankelijk te houden en daarbij te voorkomen dat studenten uit beeld raken door het volgen van externe minoren of keuzevakken.

Onderwijsevaluatie
Voor alle drie de opleidingen geldt dat cursussen regelmatig worden geëvalueerd en besproken in de opleidingscommissie. Er zijn panelgesprekken, schriftelijke enquêtes, mondelinge evaluaties en de respons op enquêtes is over het algemeen goed. De evaluaties gaan rechtstreeks naar de docenten zodat zij daarop in kunnen spelen. Het panel is positief over deze gang van zaken.

Docententeam
Het docententeam van de opleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies, Nederlandse Taal en Cultuur en Neerlandistiek bestaat uit academisch gekwalificeerde en didactisch ervaren stafleden. Vrijwel alle docenten beschikken over een BKO certificaat en de expertises dekken het programma volledig af. De docenten zijn gerenommeerde wetenschappers, blijkend uit verworven subsidies, publicaties, uitnodigingen om als spreker op te treden en redactionele functies. Zij zijn werkzaam bij het *Leiden University Centre for the Arts in Society* (LUCAS) of bij het *Leiden University Centre for Linguistics* (LUCL).
Naast het vaste docentenkorps wordt jaarlijks een gastschrijver aangesteld om gastcolleges te verzorgen in de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur. Het panel vindt dit een mooi gegeven.
Het team is echter klein en de opleidingen proberen docenten zoveel mogelijk bij meerdere opleidingen in te zetten.
Bij de bachelor Nederlandkunde/Dutch Studies wordt het onderdeel taalverwerving verzorgd door taaldocenten. De vakinhoudelijke colleges worden gegeven door promovendi, universitair docenten en een hoogleraar. Ook hier zijn alle expertises in huis om de opleiding te verzorgen. Studenten zijn erg enthousiast over de docenten. Zij betitelen hen als ‘boeiend en lief’: zij kunnen goed de kennis

overbrengen en hebben veel geduld en begrip, ook voor niet-Nederlandstaligen. Het panel heeft ook hierdoor een zeer positief beeld gekregen van het docententeam.
Docenten geven aan dat de werkdruk hoog is. In combinatie met de geplande herzieningen is binnen de faculteit een norm afgesproken voor de balans onderwijs-onderzoek; het onderzoek kreeg minder aandacht door alle recente wijzigingen. Het panel begrijpt dat het wijzigen van opleidingen, om deze aantrekkelijk te houden, veel vraagt van de staf en benadrukt dat het belangrijk is om ruimte te houden voor professionalisering en onderzoekstaken. Juist deze onderzoekstaken motiveren studenten om scripties bij docenten te schrijven. Het panel raadt het opleidingsbestuur aan om bij dit soort ingrijpende wijzigingen goed voeling te houden met de docenten en te zorgen voor voldoende draagvlak en facilitering om deze wijzigingen daadwerkelijk vorm te geven zoals beoogd.

Conclusie
Het panel concludeert dat de bacheloropleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies, Nederlandse Taal en Cultuur en de masteropleiding Neerlandistiek beschikken over sterke curricula met een duidelijke opbouw en samenhang. De bachelor-curricula zijn de laatste jaren uitgebreid gewijzigd om meer samenwerking te bewerkstelligen en studenten zoveel mogelijk keuze te bieden. Dit alles vindt plaats in een goed functionerende onderwijsleeromgeving waar het goede contact en de korte lijnen met docenten positief worden bevonden door studenten. Het docententeam maakt een goede indruk op het panel: zij zijn betrokken, en niets is hun teveel om de studenten een goed programma te bieden. Het panel adviseert hier om de werkdruk heel goed in de gaten te houden, mede vanwege de extra inzet die gevraagd wordt met betrekking tot het herontwerp van de vakken. Het panel is verder zeer positief over de manier waarop de studiebegeleiding is ingericht.
De vertaling van de beoogde leerresultaten naar het curriculum is duidelijk, met aandacht voor academische vorming en onderzoeksvaardigheden. Het panel waardeert de aandacht die er is voor flexibele leerroutes en keuzevakken waardoor de opleidingen goed inspelen op persoonlijke wensen van nationale en internationale studenten. Tot slot ziet het panel de grote meerwaarde van het internationale karakter van de opleidingen en raadt zij de bacheloropleiding Nederlandse taal en Cultuur aan om in het derde jaar culturele diversiteit nog beter voor het voetlicht te brengen in de *international classrooms* en eventueel verdere docentprofessionalisering op dit terrein mogelijk te maken.

Op basis van de gesprekken en bestudering van de onderliggende documentatie concludeert het panel dat de drie opleidingen **voldoen aan standaard 2, onderwijsleeromgeving.**

Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen en overwegingen

Uitgangspunten toetsing

De bacheloropleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies, Nederlandse Taal en Cultuur en de masteropleiding Neerlandistiek hanteren een toetsplan dat gericht is op vaststellen van kennis, inzicht en vaardigheden. De wijze van toetsing is vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER).

De bachelor Nederlandkunde/Dutch Studies gaat uit van relatief veel toetsmomenten en vrijwel alle toetsen zijn summatief. De opleiding kent als toetsvormen de schriftelijke tentamens met open en essayvragen, openboektentamens, *multiple-choice* toetsen, mondelinge examens, werkstukken, presentaties, referaten en kleinere opdrachten. Bij het ontwerp van toetsen wordt een vierogenprincipe gehanteerd. Toetsing is regelmatig onderwerp van vergaderingen en heidagen. Ten behoeve van het digitaal toetsen is de opleiding overgestapt van platform 'Remindo' naar platform 'Ans'.

De bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur toont met het toetsplan aan dat alle eindtermen meegenomen worden. Er wordt getoetst op kennis en vaardigheden middels een veelheid aan toetsvormen: schriftelijke tentamens, take-home-tentamens, werkstukken, papers, mondelinge toetsen, referaten, presentaties, opdrachten en participatie. De studenten van Nederlandse Taal en Cultuur geven aan dat zij het individuele onderzoek met bijbehorende schrijfopdracht aan het eind van het eerste jaar zeer op prijs stellen.

Bij de master Neerlandistiek wordt eveneens een veelheid aan toetsvormen toegepast. Vormen die gehanteerd worden zijn werkstukken en papers, schriftelijke reflecties, mondeling tentamens, referaten en presentaties, actieve participatie, wekelijkse opdrachten, groepsopdrachten, populariseringsopdracht, presentatie, peer-review opdracht, stageportfolio, advies en scriptie. Criteria voor toetsing en beoordeling worden via *Brightspace* bekendgemaakt. De veelheid aan toetsvormen garandeert dat alle leerdoelen op meerdere manieren getoetst worden. Het panel heeft de indruk van een gedegen toetsbeleid en vindt de kalibratiesessies waardevol. Ook heeft het waardering voor de individueel aan studenten gegeven feedback op tentamens.

Studenten geven verder in de gesprekken aan dat zij een behoorlijke toetsdruk ervaren, vooral in het eerste jaar van de bacheloropleidingen; in de eerste twee semesters van de bacheloropleidingen worden relatief veel toetsen afgenomen en vaak meerdere per vak. De opleiding is al bezig met het reduceren van het aantal toetsen en het panel vindt dat een goede ontwikkeling. Het panel adviseert daarbij te zoeken naar een betere balans tussen formatieve en summatieve toetsing.

Rol van de examencommissie en kwaliteitsborging van toetsing

De bacheloropleidingen en de masteropleiding hebben een gezamenlijke examencommissie. De examencommissie is verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van de toetsing. Er is een zesjarige cyclus voor toetsing van vakken en jaarlijks worden de beoordelingen van scripties gecontroleerd op validiteit en betrouwbaarheid. Bij al deze taken is een extern lid van de examencommissie met toetsexpertise betrokken. Naast de controlerende taken op validiteit en betrouwbaarheid van toetsing kijkt de examencommissie jaarlijks of het toetsplan adequaat is om de eindkwalificaties te realiseren. Om hun taken goed uit te voeren heeft de examencommissie protocollen en standaardformulieren ontwikkeld. Ook zijn er voor diverse toetsvormen standaard beoordelingsformulieren ontwikkeld. Verder vindt een plagiaatcheck plaats via het programma *Turnitin* onder *Brightspace*.

De examencommissie heeft het aanwijzen van examinatoren gemandateerd aan de opleidingscommissie. Achteraf wordt door de examencommissie gekeken naar de kwaliteit van de toetsing en naar de toetsing van de eindwerken. De examencommissie geeft aan dat daarmee uiteindelijk ook wordt beoordeeld of de examinator haar/zijn werk goed gedaan heeft. Het panel begrijpt deze handelswijze, maar vraagt zich af of de opleidingen niet beter het aanwijzen van examinatoren (met bijbehorende kwaliteitseisen) in eigen hand kunnen houden en op deze manier dus ook vooraf een borging van toetskwaliteit kunnen realiseren.

Bij het vak *Creative Writing* stelt het panel zich de vraag hoe de borging van de toetskwaliteit van dit vak plaatsvindt. De examencommissie geeft in de gesprekken met het panel aan dat het een vak betreft waar de examinator de toetsvorm bepaalt. De examencommissie zal naderhand kijken hoe het cijfer tot stand is gekomen (het vak is op dit moment nog in ontwikkeling). In de ogen van het panel illustreert dit een borging die uitsluitend achteraf plaatsvindt. Studenten zijn er dan al aan blootgesteld. Dit in combinatie met het loslaten van het aanwijzen van examinatoren, roept bij het panel de vraag op of dit niet een te reactieve houding is om de kwaliteitsborging goed te realiseren.

Naast haar borgende taken houdt de examencommissie zich bezig met vrijstellingen, bijzondere omstandigheden van studenten en het bindend studieadvies. Zij keurt keuzevakken goed, rekent in het buitenland behaalde resultaten om en beoordeelt fraudegevallen.

De examencommissie heeft ook een signalerende en adviserende rol. Indien op enig vlak in de toetsing verbetering mogelijk is, bespreekt de examencommissie dit met examinatoren of in een docentenvergadering. Ook wisselt de examencommissie ervaringen uit met collega-examencommissies en vindt professionalisering plaats via landelijke bijeenkomsten. Het panel vindt het een goede zaak dat de drie (verwante) opleidingen een gezamenlijke examencommissie hebben en vindt de lokale en landelijke kennisuitwisseling een goede werkwijze voor verdere professionalisering.

Bachelor- en masterscriptie

De procedure van de beoordeling van eindwerkstukken in de bacheloropleidingen beschrijft het aanwijzen van een begeleider, een tweede beoordelaar (deze wordt meestal door de begeleider uitgekozen) en het bespreken met de student van het te volgen traject. De werkstukken worden door twee beoordelaars onafhankelijk beoordeeld. Bij een onvoldoende beoordeling heeft de student recht op een herkansing.

Bij de master Neerlandistiek verloopt het scriptieproces enigszins anders: studenten melden zich begin december aan bij de sectievoorzitter van de specialisatie waar ze hun scriptie willen schrijven. De scripties worden over de stafleden verdeeld waarna het scriptie-schrijven begint. Scripties moeten binnen een semester worden voltooid en er zijn vaste deadlines voor conceptversie, eindversie en herkansing. De individuele begeleiding wordt aangevuld met een scriptieseminar.

De masteropleiding geeft aan een eindgesprek als vast onderdeel van het beoordelingsproces te zien. De examencommissie heeft dit met de docenten besproken, maar het is op dit moment nog niet overal gerealiseerd omdat specialisaties hier soms nog verschillend mee omgaan. Het is echter wel de bedoeling dat de wijze van beoordelen op een eenduidige manier plaatsvindt. Het panel onderschrijft het idee van eenduidigheid en beoordeelt het gehele scriptieproces in de master Neerlandistiek verder als goed ingericht.

De facultaire beoordelingsformulieren zijn gestandaardiseerd en er is sprake van een online scriptiebeoordelingssysteem. Het panel ziet de meerwaarde van dit systeem – los van technische problemen die zich af en toe voordoen - omdat het een systematische beoordeling afdwingt. Dit systeem is zo ingericht dat de twee beoordelaars de scriptie onafhankelijk van elkaar beoordelen. Indien de beoordelaars niet tot een eindcijfer komen wordt een derde beoordelaar betrokken. Deze beoordelaar wordt door de examencommissie aangewezen. Bij een onvoldoende voor de scriptie volgt een herkansing voor de student.

Tijdens de gesprekken met docenten is toegelicht dat het proces van begeleiding en de zelfstandigheid van werken worden meegenomen in het (nieuwe) cijfer, dus een spectaculaire verhoging van het cijfer is bijna onmogelijk bij een herkansing. Tegelijkertijd geven docenten desgevraagd aan dat het zeker wel mogelijk is om een hoog cijfer te halen (bijv. als een student voor de eerste deadline te weinig tijd had). Het panel begrijpt dat dit kan verschillen maar raadt de opleiding aan om hierin wel een eenduidig herkansingsbeleid te hanteren, waarbij de beoordelaars op eenzelfde manier met de becijfering omgaan.

Uit de gesprekken met docenten blijkt verder dat de beoordeling door de tweede beoordelaar veel tijd kost. De opleidingen erkennen dit, maar vinden de huidige situatie wel wenselijk en zouden dit niet graag wijzigen, hetgeen het panel onderschrijft. De tweede beoordelaar krijgt al minder uren toebedeeld en dient dus op een efficiëntere wijze het stuk door te nemen.

De opleidingen geven aan dat er ook nagedacht wordt over een mondelinge component in het beoordelingsproces van de afstudeerfase. Het panel vindt dit een goede zaak.

De bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies heeft recent besloten om ook andere eindwerkstukken goed te keuren die beter passen bij talenten van de student en bij het beroepenveld

(zij stromen immers niet allemaal door naar een master). In dit kader wordt gesproken over multimediale werkstukken en andere vormen die beter passen bij de huidige ontwikkelingen in het veld. Op dit moment wordt als pilot met alternatieve afstudeerwerken geëxperimenteerd door een aantal docenten in de bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling. Zij raadt de opleiding aan om bij deze verkenning gebruik te maken van de kennis en ervaring bij andere opleidingen die hier al mee werken en om daarnaast voor de verdere ontwikkeling van alternatieve toetsvormen een toetsdeskundige te betrekken.
De opleidingen geven aan dat bij alternatieve toetsvormen in de afstudeerfase het reflectieverslag een belangrijke plaats heeft, en dat dit verslag dan ook beoordeeld wordt. Het panel ziet het beoordelen van het gehele scriptieproces in het algemeen als een waardevol aspect van de eindbeoordeling.

Generatieve AI
Gezien de grote ontwikkelingen in de afgelopen jaren op het gebied van kunstmatige intelligentie (AI), zoals *large language models* (bijvoorbeeld ChatGPT) en andere generatieve tools, heeft de examencommissie zich tot taak gesteld om proactief de kwaliteit van de toetsing op dit thema te borgen. Er is in het afgelopen jaar door de faculteit een protocol opgesteld 'ChatGPT, wat kan en mag er?'. De examencommissie heeft hier echter geen stem in gehad. Het panel vindt de ontwikkeling van een dergelijk protocol van belang en zij adviseert de examencommissie om hierin meer proactief te zijn binnen de faculteit, ook gezien de ervaring die de examencommissie inmiddels heeft opgedaan met vraagstukken waarbij vermoedelijk AI is gebruikt. De examencommissie kijkt bijvoorbeeld naar gebruikte bronnen in het werk van de student, omdat deze een indicatie zouden kunnen zijn van al dan niet authentiek werk. Gezien de snelle ontwikkelingen op dit terrein vraagt het panel zich af of dit een vruchtbare en duurzame aanpak is.
Daarnaast wordt binnen de faculteit onderling tussen examencommissies casuïstiek uitgewisseld rondom het vermoeden van gebruik van AI. Het panel adviseert de examencommissie verder om docenten goed mee te nemen in het proces van omgaan met AI en *large language models*. Het kunnen herkennen van fraude met AI door docenten kan de examencommissie veel werk uit handen nemen en het krijgt dan een centrale plaats in de gehele organisatie.
Vooral bij het schrijven van de scripties (volgende paragraaf) speelt het onderwerp AI. Het voorbereiden op constructief en zinvol gebruik van generatieve AI vinden de opleidingen uiterst belangrijk en het is, in de woorden van de docenten, net zo nieuw voor hen als voor de studenten. Het panel onderstreept het belang hiervan.

Conclusie
Het panel concludeert dat de toetsing binnen de opleidingen zorgvuldig is ingericht en goed aansluit op de beoogde leerresultaten. Het toetsbeleid is duidelijk uitgewerkt in toetsplannen per opleiding, met aandacht voor spreiding, variatie in toetsvormen en transparantie. De bacheloropleidingen kennen erg veel toetsmomenten en er wordt gewerkt aan het verminderen van de toetsdruk voor studenten (en

docenten). Het panel waardeert het experimenteren met alternatieve toetsvormen in de afstudeerfase die mogelijk beter passen bij bepaalde afstudeerrichtingen en onderwerpen en het raadt de opleidingen aan hiervoor ook gebruik te maken van de ervaringen bij andere opleidingen die hier al mee werken.
Over de borgende rol van de examencommissie is het panel over het algemeen positief. Wel denkt zij dat de opleidingen erbij gebaat zijn wanneer de examencommissie op twee aspecten proactiever te werk gaat: bij het experimenteren met nieuwe of alternatieve toetsvormen (ook in de eindfase van de opleiding) en bij het nadenken over richtlijnen en condities voor het gebruik van AI bij de toetsing.

Op basis van de gesprekken en bestudering van de onderliggende documentatie concludeert het panel dat de drie opleidingen **voldoen aan standaard 3, toetsing**.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen en overwegingen

Eindwerken
Het panel heeft vijftien eindwerken van elk van de drie opleidingen Nederlandkunde/Dutch Studies, Nederlandse Taal en Cultuur en Neerlandistiek, alsmede de beoordelingen daarvan bestudeerd (zie bijlage 5). Bij de selectie is rekening gehouden met een evenredige verdeling naar onderwerpen en eindcijfers en er is gekeken naar verschillende specialisaties en beoordelaars. Uit de eindwerken blijkt voor het panel dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren en het vereiste bachelor- en masterniveau laten zien.
Het eindwerk van de bachelor Nederlandkunde/Dutch Studies wordt door studenten in het Nederlands gedaan, teneinde het leren van de Nederlandse taal de centrale plaats te laten behouden die het dient te hebben. Met het eindwerk toont de student aan over alle relevante eindkwalificaties te beschikken. Beoordelingsformulieren zijn opgebouwd volgens de Dublin-descriptoren.
Bij de opleiding Nederlandse Taal en Cultuur sluit de student de studie af met een scriptie. Hierbij worden de facultaire en opleidingseindtermen zoveel mogelijk geïntegreerd getoetst. De examencommissie heeft in de afgelopen jaren bij haar periodieke controles vastgesteld dat alle eindwerken van voldoende niveau en kwaliteit waren. Ook bij de *midterm-review* was de commissie positief over het niveau van de scripties. De door de opleiding gegeven beoordeling lag altijd in de buurt van de beoordeling die de commissie zou geven.
Bij de master Neerlandistiek geldt ook dat de scriptie aan de hand van een facultair standaardbeoordelingsformulier wordt beoordeeld. Het formulier bevat vijf hoofdcriteria die corresponderen met de Dublin-descriptoren volgens welke de eindkwalificaties zijn ingedeeld: Kennis en inzicht, Toepassing van kennis en inzicht, Oordeelsvorming, Communicatie, en Leervermogen.

Alumni en werkveld

Het bachelordiploma Nederlandkunde/Dutch Studies biedt toegang tot de arbeidsmarkt en tot de master Neerlandistiek (track: Nederlandkunde). Na een selectieprocedure en eventuele premaster biedt het ook toegang tot andere universitaire masters.

Afgestudeerden zijn breed inzetbaar en komen in beroepen terecht zoals bibliotheekmedewerker, communicatiedeskundige, tolk, vertaler of medewerker op een uitgeverij of ambassade. Sommige alumni worden docent in hun land van herkomst. Door de kennis van twee of meer talen en culturen, blijken alumni ook nogal eens intermediair voor bedrijven in het buitenland.

De bachelor Nederlandse Taal en Cultuur leidt studenten op die verder gaan in een master in Leiden (ongeveer de helft jaarlijks). Andere masters die gekozen worden zijn Journalistiek en Nieuwe Media, Literature in Society, Book and Digital Media Studies, research master Arts, Literature and Media, en de tweejarige educatieve master in samenwerking met het ICLON. De *Career Service* geeft aan dat alumni terechtkomen in onderzoek, onderwijs, semi-overheid en communicatie en marketing. Recent zijn stappen gezet, met behulp van de Neerlandistiekgelden, om de banden met het voortgezet onderwijs te verstevigen. Het doel is om studenten al vroeg kennis te laten maken met het lesgeven en andersom de opleiding te voeden met informatie vanuit het onderwijsveld.

De opleidingen houden niet structureel bij waar hun alumni aan het werk gaan omdat het veelal moeilijk is om alumni te volgen. Dat laatste wordt wel gedaan door docenten en studieadviseur, maar op een niet-systematische manier. De opleidingen geven wel aan tevreden te zijn over het contact met alumni. Er is een facultaire alumni *officer* aangesteld en van tijd tot tijd worden programmaevaluaties met studenten en alumni georganiseerd. De opleidingen halen hiermee ook kennis vanuit het werkveld binnen. Er zijn plannen om een Instagram pagina te starten om studenten met elkaar contact te laten houden, maar ook om internationale studenten te blijven betrekken bij de opleiding. De opleidingen organiseren lezingenreeksen waarbij ook alumni worden uitgenodigd.

Veelal doen alumni nog een vervolgopleiding aan een andere instelling of faculteit of vertrekken zij naar het buitenland, waardoor ze bij de opleiding uit beeld raken. Het panel vindt de initiatieven om contact met alumni te houden belangrijk met het oog op het contact met het werkveld waarin de alumni werkzaam zijn. Daarnaast denkt het panel dat alumni een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de vraagstukken van de opleidingen, zoals het versterken van het profiel of het blijven aansluiten bij de ontwikkelingen rondom AI; niet alleen met betrekking tot de toetsing maar ook, en misschien wel vooral, met het toekomstbestendig maken van de eindtermen en het integreren ervan in het onderwijs.

Conclusie

Het panel is tevreden over de gerealiseerde leerresultaten en het niveau en de beoordeling van de bestudeerde eindwerken. Het panel raadt de opleidingen aan het alumnibeleid verder te ontwikkelen om zo optimaal gebruik te maken van de input van alumni bij de doorontwikkeling van de opleidingen.

Op basis van de gesprekken en bestudering van de onderliggende documentatie concludeert het panel dat de drie opleidingen **voldoen aan standaard 4, gerealiseerde leerresultaten.**

Eindoordeel

Het panel heeft de opleidingen beoordeeld aan de hand van vier standaarden. Het panel concludeert dat het bachelorprogramma Nederlandkunde/Dutch Studies voldoet aan alle standaarden (beoogde leerresultaten, onderwijsleeromgeving, toetsing en gerealiseerde leerresultaten) en beoordeelt vervolgens de algehele kwaliteit van de opleiding als positief.

Standaard	Oordeel
Beoogde leerresultaten *Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.*	Voldoet
Onderwijsleeromgeving *Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.*	Voldoet
Toetsing *Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.*	Voldoet
Gerealiseerde leerresultaten *Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.*	Voldoet
Eindoordeel	Positief

Het panel concludeert dat het bachelorprogramma Nederlandse Taal en Cultuur voldoet aan alle standaarden (beoogde leerresultaten, onderwijsleeromgeving, toetsing en gerealiseerde leerresultaten) en beoordeelt vervolgens de algehele kwaliteit van de opleiding als positief.

Standaard	Oordeel
Beoogde leerresultaten *Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.*	Voldoet
Onderwijsleeromgeving *Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.*	Voldoet
Toetsing *Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.*	Voldoet
Gerealiseerde leerresultaten *Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.*	Voldoet
Eindoordeel	Positief

Het panel concludeert dat het masterprogramma Neerlandistiek voldoet aan alle standaarden (beoogde leerresultaten, onderwijsleeromgeving, toetsing en gerealiseerde leerresultaten) en beoordeelt vervolgens de algehele kwaliteit van de opleiding als positief.

Standaard	Oordeel
Beoogde leerresultaten *Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.*	Voldoet
Onderwijsleeromgeving *Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.*	Voldoet

Toetsing *Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.*	Voldoet
Gerealiseerde leerresultaten *Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.*	Voldoet
Eindoordeel	Positief

In de voorgaande paragrafen heeft het panel positieve overwegingen over de programma's per standaard besproken en onderbouwd. Het stelde de volgende overwegingen vast:

- de ingezette vervlechting van de twee bacheloropleidingen: de opleidingen noemen dit niet een simpel samenvoegen van vakken maar een daadwerkelijke vernieuwing van de studiesituatie. Het panel vindt dit in principe een positieve ontwikkeling;
- de opleidingen geven aan dat de colleges vaak vol zitten vanwege bijvoorbeeld de aanwezigheid van tijdelijke studenten. De opleidingen moeten alle zeilen bijzetten om het onderwijs goed georganiseerd te krijgen in verband met de beperkte staf en de financiële middelen. Het panel heeft waardering voor de inspanningen die de opleidingen leveren om in deze situatie toch de volle breedte van de studies overeind te houden;
- Het docententeam maakt een zeer goede indruk op het panel: zij zijn toegankelijk en betrokken, en niets is hun teveel om de studenten een goed programma te bieden;
- het panel is zeer tevreden over de wijze waarop de studiebegeleiding is georganiseerd bij de drie opleidingen; er wordt echt maatwerk geboden;
- het panel is heel positief over de samenwerking van de master met het ICLON, met het oog op het maatschappelijk belang om leraren op te leiden;
- het panel vindt het een mooi gegeven dat er bij de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur jaarlijks een gastschrijver wordt aangesteld die speciale colleges verzorgt en dat er een een *Teacher in Residence* (TIR) is om de banden tussen universiteit en onderwijsveld te versterken.

Naast de positieve overwegingen is het panel van mening dat er in verschillende aspecten van de opleidingen (nog) ruimte is voor verbetering. In dit rapport doet het panel een aantal suggesties en observaties die niet strikt aanbevelingen zijn.

Met betrekking tot de ingezette samenwerking tussen de beide neerlandistische bacheloropleidingen adviseert het panel:

- om in te zetten op een inhoudelijke vormgeving van deze vervlechting (anders dan alleen een bezuinigingsmaatregel), waarbij zowel de inhoudelijke consequenties voor de bachelor

Nederlandkunde/Dutch Studies als die voor Nederlandse Taal en Cultuur verder dienen te worden uitgewerkt.

Met betrekking tot de herzieningen van het 5e en 6e semester van de bacheloropleidingen adviseert het panel:

- een goede voorbereiding op het scriptietraject in het oog te houden. De scriptieseminars, waarin studenten worden voorbereid op het schrijven van de scriptie, ziet het panel dan ook als een goed middel. Het panel raadt de opleiding aan deze seminars in het 5e semester toegankelijk te houden en daarbij te voorkomen dat studenten uit beeld raken door het volgen van externe minoren of keuzevakken.

Met betrekking tot het internationale karakter van de opleidingen adviseert het panel:

- meer aandacht voor culturele diversiteit en didactiek rondom *international classrooms* te hebben. Daarbij past ook het stimuleren van het buitenlandverblijf in het kader van de studie.

Met betrekking tot de ontwikkelingen op het gebied van generatieve AI in de opleidingen adviseert het panel:

- om hierin voortvarender te zijn en na te gaan welke consequenties deze ontwikkelingen voor de eindtermen en voor de curricula van de opleidingen hebben. Het panel acht dit belangrijk voor zowel het aantrekken van nieuwe studenten als voor de verdere aansluiting bij het toekomstige werkveld.

Met betrekking tot het docententeam van de drie opleidingen adviseert het panel:

- oog te hebben voor de hoge werkdruk en daarbij ruimte te houden bij de docenten voor verdere professionalisering en onderzoekstaken. Het panel begrijpt dat het wijzigen van opleidingen, om deze aantrekkelijk te houden, veel vraagt van de staf.

Met betrekking tot de taken en verantwoordelijkheden van de examencommissie adviseert het panel:

- om de rol van de examencommissie op twee aspecten proactiever in te vullen: bij het monitoren van de toetskwaliteit in het experimenteren met nieuwe of alternatieve toetsvormen (ook in de eindfase van de opleiding), en bij het nadenken over richtlijnen en condities voor het gebruik van AI bij de toetsing. Dit kan door te rade te gaan bij andere opleidingen die hiermee al ervaring hebben en/of door inzet van een toetsdeskundige.

Met betrekking tot het contact met alumni door de drie opleidingen adviseert het panel:

- om het alumnibeleid duidelijker vorm te geven. Alumni kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de vraagstukken van de opleidingen: het versterken van het profiel en het blijven aansluiten bij de recente ontwikkelingen, zoals die rondom AI.

Specifiek voor de bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur adviseert het panel:

- om de attractiviteit van de leerlijn Media te blijven monitoren. Het panel is positief over de pogingen om deze leerlijn zichtbaarder te maken, maar de integratie ervan in het curriculum blijft een punt van aandacht;
- om de oriëntatie op de arbeidsmarkt steviger vorm te geven in het curriculum.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Administratieve gegevens

Instelling	
Naam in RIO	Universiteit Leiden
Adres	Rapenburg 70, 2311 EZ, Leiden
Website	https://www.universiteitleiden.nl/geesteswetenschappen
BRIN-nummer	21PB

Opleiding	
Eerste naam; zoals vastgelegd in RIO	Nederlandkunde
Internationale naam	Dutch Studies
Locatie	Leiden
Opleidingsnummer in RIO	56804
Oriëntatie en niveau	wo ba
Onderzoeksmaster	Nee
Taal in het onderwijs	Nederlands
(Wettelijke) beroepsvereisten	Nee
Specialisaties	Taal en linguïstiek Letterkunde Cultuur en Geschiedenis Maatschappij en Politiek
Joint programme	Nee
Bijzonder kenmerk	Nee
Verleende graad en toevoeging aan de graad	Bachelor of Arts
Studielast in EC	180
Variant(en)	Voltijd
Werken met eenheden van leeruitkomsten (voltijd, deeltijd, duaal)	Nee
Visitatiegroepindeling	WO Moderne taal- en letterkunde 1
Inleverdatum visitatierapport	November 2025

Overig (bijv. naamswijziging of studieduurverlenging)	Nee

Opleiding	
Eerste naam; zoals vastgelegd in RIO	Nederlandse Taal en Cultuur
Internationale naam	Dutch Language and Culture
Locatie	Leiden
Opleidingsnummer in RIO	56804
Oriëntatie en niveau	wo bachelor
Onderzoeksmaster	Nee
Taal in het onderwijs	Nederlands
(Wettelijke) beroepsvereisten	Nee
Leerlijnen	Moderne Nederlandse Letterkunde Oudere Nederlandse Letterkunde Nederlandse Taalkunde Taalbeheersing van het Nederlands Media
Joint programme	Nee
Bijzonder kenmerk	Nee
Verleende graad en toevoeging aan de graad	Bachelor of Arts
Studielast in EC	180
Variant(en)	Voltijd
Werken met eenheden van leeruitkomsten (voltijd, deeltijd, duaal)	Nee
Visitatiegroepindeling	WO Moderne taal- en letterkunde 1
Inleverdatum visitatierapport	November 2025
Overig (bijv. naamswijziging of studieduurverlenging)	Nee

Opleiding	
Eerste naam; zoals vastgelegd in RIO	Neerlandistiek
Internationale naam	Dutch Studies
Locatie	Leiden
Opleidingsnummer in RIO	60849
Oriëntatie en niveau	wo master
Onderzoeksmaster	ja
Taal in het onderwijs	Nederlands
(Wettelijke) beroepsvereisten	Nee
Alle opleidingstrajecten/ afstudeerrichtingen/specialisaties	Oudere Nederlandse Letterkunde Moderne Nederlandse Letterkunde Nederlandse Taalkunde Taalbeheersing van het Nederlands Nederlandkunde
Joint programme	Nee
Bijzonder kenmerk	Nee
Verleende graad en toevoeging aan de graad	Master of Arts
Studielast in EC	60
Variant(en)	Voltijd
Werken met eenheden van leeruitkomsten (voltijd, deeltijd, duaal)	Nee
Visitatiegroepindeling	WO Moderne taal- en letterkunde 1
Inleverdatum visitatierapport	November 2025
Overig (bijv. naamswijziging of studieduurverlenging)	Nee

Bijlage 2: Beoogde leerresultaten

Bachelor Nederlandkunde / Dutch studies: Eindkwalificaties van de opleiding

De onderstaande eindkwalificaties van de BA Dutch Studies/Nederlandkunde zijn opgenomen in de OER van de opleiding (zie digitale bijlage D).

Graduates of the programme have attained the following learning outcomes, listed according to the Dublin descriptors:

I.

A. Knowledge and understanding

Students have:

a) knowledge and understanding of the content and scope of the discipline of Dutch language, culture and society, and thus:
- of the systematics, foundation and historical development of the Dutch language;
- of the main Dutch writers, works, genres and literary movements;
- of the history and art history of the Netherlands;
- of aspects of contemporary Dutch culture and society.

b) knowledge and understanding of the key terms and most important instruments, research methods, techniques and theory that are used in the field of Dutch language and culture.

c) further knowledge and insight into either Language or Culture:

Language:
- knowledge and understanding of the key terms of Dutch syntax, phonology, morphology, semantics, sociolinguistics and the historical developments of Dutch.

Culture:
- knowledge and understanding of a representative body of literary authors, texts and genres and artistic movements from the Middle Ages to the present day and of the most important literary histories, theory and approaches in the field of Dutch Studies;
- a global overview of the art history and history of the Netherlands.

B. Applying knowledge and understanding

Students have the ability:

a) to apply acquired knowledge and insights in the discipline of Dutch Language and Culture, and to construct arguments in this context, as well as to undertake problem-solving activities;

b) to use acquired knowledge and insights to form an opinion related to recent topics in the discipline of Dutch Language and Culture, while including relevant academic and, where applicable, social and ethical aspects;

c) to analyse and evaluate scholarly articles and book chapters and to report on this.

d) to apply the knowledge and understanding, either of the most important research questions, methods, theories and findings to the field of linguistics and second language acquisition, or by placing texts and other cultural artifacts, authors, genres and movements in a historical context.

C. Judgement

Students have the ability:

a) using the acquired knowledge and understanding, to independently form a well-reasoned opinion on a topic in the discipline of Dutch language, culture and society that they have not yet covered, including the reflection on relevant scientific and, if applicable, social and ethical issues.

b) to compose a relevant academic research question, either to analyse spoken and written language in a scholarly way, or to analyse and interpret a literary or cultural topic, and to report on this.

D. Communication

Students have the ability:
to explain the knowledge and insights acquired, in clear terms and supported by sound arguments, in a verbal and written report that meets the criteria set by the Dutch Studies discipline.

C. Learning Skills

Students have:
a) the ability to be self-critical, in particular the ability to put culturally instilled attitudes into perspective and to reflect on that;
b) the ability to work both individually and in a group on assignments (including peer-review), that is: to plan and work result-oriented;
c) the learning skills that are required to follow a relevant master's programme.

II.

Graduates have a command of the Dutch Language at the levels specified below, according to the Common European Framework of Reference for Languages:

	Propaedeutic	Bachelor
Listening	B1/B2	C1
Reading	B1/B2	C1
Spoken interaction	B1	B2/C1
Spoken production	B1	B2/C1
Writing	B1	B2/C1

III.

Furthermore, each humanities programme at Leiden University trains students in the general academic skills formulated by the Faculty. These skills relate to the Dublin descriptors Judgement, Communication, and Learning skills as specified in Appendix A of the general section.

Bachelor Nederlandse Taal en Cultuur: Eindkwalificaties van de opleiding

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt, gerangschikt volgens de Dublin-descriptoren:

a. (kennis en inzicht) Studenten zijn in staat om:
   i. de systematiek en de globale historische ontwikkeling van de Nederlandse taal te herkennen, benoemen en beschrijven, alsmede de kenmerken van een aantal historische, geografische en sociale taalvarianten van het Nederlands en van processen van taalverandering, alsmede de basisbegrippen van de Nederlandse syntaxis, semantiek, morfologie, fonologie, sociolinguïstiek en historische taalkunde;
   ii. kennis van de belangrijkste schrijvers, teksten en stromingen uit de Nederlandse literatuurgeschiedenis te reproduceren, alsmede de kenmerken van relevante media en mediawisselingen, en om de basisbegrippen op het gebied van de literatuurgeschiedenis en literatuurtheorie te definiëren;
   iii. de belangrijkste principes die aan het gebruik en het functioneren van taal ten grondslag liggen te herkennen, benoemen en beschrijven, alsmede de basisbegrippen van de pragmatiek, argumentatietheorie, retorica, en stilistiek;
   iv. gevallen van de onderlinge beïnvloeding van taal, literatuur en medium te herkennen, benoemen en beschrijven;
   v. een globaal overzicht van de historische ontwikkeling van de neerlandistiek alsmede de grondslagen ervan te schetsen;
   vi. diverse benaderingen en theorieën te herkennen in de vakliteratuur op het gebied van de Nederlandse taalkunde, letterkunde en taalbeheersing;
   vii. het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken, alsmede digitale mogelijkheden daarbij, van de Nederlandse taalkunde, letterkunde en taalbeheersing te beschrijven en toe te lichten.

b. (Toepassing van kennis en inzicht) Studenten zijn in staat om:
   i. wetenschappelijke teksten op het gebied van de Nederlandse taalkunde, letterkunde en taalbeheersing te analyseren en interpreteren;
   ii. hedendaagse en historische, geografische en sociale taalvarianten van het Nederlands te analyseren op syntactische, semantische, morfologische, fonologische en sociolinguïstische eigenschappen, om processen van taalverandering te analyseren en om historische teksten te lezen en te begrijpen;
   iii. literaire teksten te lezen, analyseren en interpreteren in hun historische en contemporaine Nederlandse en internationale context;
   iv. taalgebruik in allerlei tekstgenres, zowel mondeling als schriftelijk, te analyseren en te beoordelen op pragmatische, argumentatieve, retorische, stilistische eigenschappen, en om genreovereenkomsten en -verschillen in termen van deze eigenschappen te verklaren;
   v. de onderlinge beïnvloeding van taal, taalgebruik en media alsmede de rol van media bij maatschappelijke en culturele ontwikkelingen te analyseren;
   vi. het apparaat, een aantal onderzoeksmethoden en -technieken, alsmede digitale mogelijkheden daarbij, van de Nederlandse taalkunde, letterkunde en taalbeheersing toe te passen;
   vii. een relevante onderzoeksvraag op te stellen binnen een geboden neerlandistisch kader;
   viii. onder begeleiding een beperkt onderzoek uit te voeren waarin een theoretische invalshoek wordt verbonden met taal-, taalgebruiks- of literaire verschijnselen, leidend tot een beargumenteerde beantwoording van de onderzoeksvraag.

Tevens zijn studenten in staat de facultair geformuleerde algemene academische vaardigheden toe te passen, die betrekking hebben op de Dublin-descriptoren Oordeelsvorming, Communicatie en Leervaardigheden en zijn opgenomen in bijlage A bij het facultaire deel.

In aanvulling daarop geldt specifiek voor de BA Nederlandse taal en cultuur:

c. (Oordeelsvorming) Studenten zijn in staat om:
   i. de algemene lijnen van argumentatie in de vakliteratuur op het gebied van de Nederlandse taalkunde, letterkunde en taalbeheersing te evalueren;
   ii. met behulp van de verworven kennis en inzichten een beredeneerd oordeel te vormen over een onderwerp op het vakgebied van de Nederlandse taal en cultuur waarin relevante wetenschappelijke en, indien van toepassing, sociaal-maatschappelijke en ethische aspecten zijn meegewogen.

d. (Communicatie) Studenten zijn in staat om:
   i. schriftelijk en gericht op een relevante doelgroep een onderzoeksresultaat helder en beargumenteerd uiteen te zetten volgens de criteria die het vakgebied Nederlandse taal en cultuur daaraan stelt;
   ii. mondeling en gericht op een relevante doelgroep een betooglijn, al dan niet afkomstig uit een schriftelijk werk uit de vakliteratuur, helder te presenteren;
   iii. een constructieve en beargumenteerde bijdrage te leveren aan een mondelinge discussie over een onderwerp op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur.

e. (Leervaardigheden) Studenten zijn in staat om:
   i. opdrachten te overzien en zelfstandig uit te voeren, dat wil zeggen dat zij kunnen plannen, afbakenen en resultaatgericht kunnen werken (projectmanagement);
   ii. samen te werken bij het voorbereiden van een opdracht waarover schriftelijk of mondeling gerapporteerd moet worden.

Master Neerlandistiek: Eindkwalificaties van de opleiding

De onderstaande eindkwalificaties, of eindtermen, zijn opgenomen in de Onderwijs en Examenregeling van de MA Neerlandistiek (digitale bijlage D).

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt, gerangschikt volgens de Dublin-descriptoren:

1. Kennis en inzicht

a) Ruime en diepgaande kennis van en goed gefundeerd inzicht in de inhoud van een van de volgende afstudeerrichtingen: Oudere Nederlandse letterkunde, Moderne Nederlandse letterkunde, Nederlandse taalkunde, Taalbeheersing van het Nederlands of Nederlandkunde algemeen;
b) Kennis van en inzicht in de internationale dimensie en interdisciplinaire aspecten van de inhoud van een van de afstudeerrichtingen;
c) Kennis van en inzicht in de wisselwerking tussen theorie en onderzoek.

Voor de volgende afstudeerrichtingen geldt daarnaast:

d) *Oudere Nederlandse letterkunde:* kennis van en inzicht in de principes en vereisten van methoden van modern hermeneutisch onderzoek van de oudere Nederlandse letterkunde, met in het bijzonder aandacht voor de relatie tussen tekst en materiële bron;
e) *Moderne Nederlandse letterkunde:* kennis van en inzicht in de principes en vereisten van methoden van de verschillende benaderingen in de moderne Nederlandse letterkunde; in het bijzonder van het lopend onderzoek in de specialismen van deze opleiding (mondiaal, postkoloniaal en intermediaal);
f) *Nederlandse taalkunde:* kennis van en inzicht in de principes en vereisten van methoden van modern theoretisch en empirisch taalwetenschappelijk onderzoek gericht op het Nederlands;
d) *Taalbeheersing van het Nederlands*: kennis van en inzicht in de principes en vereisten van methoden van theoretisch-analytisch en kwalitatief en kwantitatief empirisch onderzoek gericht op het gebruik van het Nederlands;
h) *Nederlandkunde*:
- grondige kennis van en verdiept inzicht in de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken van het gekozen specialisatiethema: Thema Taal of Thema Cultuur.
- kennis van de theorievorming en de ontwikkelingen dienaangaande op het gebied van het gekozen afstudeertraject: Thema Taal of Thema Cultuur.
- kennis van en inzicht in de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken en de theorievorming in de Didactiek van het Nederlands als tweede en als vreemde taal, en/of de Vertaalwetenschap.

2. Toepassing van kennis en inzicht

a) het vermogen om vakwetenschappelijke literatuur en bronnen te identificeren en verzamelen met behulp van traditionele en moderne technieken gangbaar in de desbetreffende specialisatie (heuristische vaardigheden);
b) het vermogen om relatief zelfstandig een oorspronkelijke en theoretisch gefundeerde probleemstelling te formuleren, deze te herleiden tot overzichtelijke en hanteerbare deelproblemen, en de bij het type probleemstelling relevante onderzoeksmethode te kiezen en deze toe te passen.

Voor de volgende afstudeerrichtingen geldt daarnaast:

c) *Oudere Nederlandse letterkunde:* het vermogen om teksten tot 1800 te analyseren en te interpreteren binnen de historische, maatschappelijke en culturele context, zowel nationaal als internationaal, gebruikmakend van relevante actuele concepten en onderzoeksmethoden, en in een kritische relatie tot de relevante vakliteratuur;
d) *Moderne Nederlandse letterkunde:* het vermogen om literaire teksten uit de periode vanaf de Romantiek deskundig te analyseren en te interpreteren binnen de historische, maatschappelijke en culturele context, zowel nationaal als internatio-

naal, gebruikmakend van relevante internationale literatuurtheorie, actuele concepten en onderzoeksmethoden, en in een kritische relatie tot de relevante vakliteratuur;

e) *Nederlandse taalkunde:* het vermogen om taaldata te analyseren en interpreteren, gebruikmakend van relevante actuele concepten en onderzoeksmethoden, en in een kritische relatie tot de relevante vakliteratuur;
f) *Taalbeheersing van het Nederlands*: het vermogen om taalgebruiksdata in uiteenlopende communicatiesituaties te analyseren en interpreteren, gebruikmakend van relevante actuele concepten en onderzoeksmethoden, en in een kritische relatie tot de relevante vakliteratuur;
g) *Nederlandkunde*:
- het vermogen tot het relatief zelfstandig uitvoeren van onderzoek van beperkte omvang op het terrein van een van de specialisatiethema's Taal of Cultuur, onder kritische gebruikmaking van de relevante vakliteratuur;
- het vermogen om letterkundige, taalkundige of (kunst)historische bronnen te analyseren en te interpreteren aan de hand van traditionele en moderne benaderingswijzen, onder kritische gebruikmaking van de relevante vakliteratuur.

3. Oordeelsvorming

a) het vermogen om vakwetenschappelijke literatuur en andere bronnen te analyseren en te beoordelen op kwaliteit en betrouwbaarheid;
b) het vermogen om onderzoeksresultaten te analyseren en beoordelen op kwaliteit en betrouwbaarheid;
c) het vermogen om zich een oordeel te vormen over de sociale, culturele en ethische aspecten van het doen van en rapporteren over onderzoek.

4. Communicatie

a) het vermogen om, toegespitst op de doelgroep, een heldere, gestructureerde en goed onderbouwde mondelinge presentatie te geven over onderzoeksresultaten;
b) het vermogen om, toegespitst op de doelgroep, een helder, gestructureerd en goed onderbouwd onderzoeksverslag te schrijven over onderzoeksresultaten;
c) het vermogen om een constructieve en beargumenteerde bijdrage te leveren aan een mondelinge discussie over onderzoeksresultaten;
d) het vermogen mondeling en/of schriftelijk op constructieve wijze *peer feedback* te leveren.

5. Leervaardigheden

a) kennis, inzicht en vaardigheden om een vervolgopleiding op post-Master niveau of een PhD-traject te kunnen volgen.

Bijlage 3: Curriculumoverzicht

Bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies

Eerste jaar

Semester 1	Basiscursus Taalvaardigheid (15 EC)	Dutch Painting 1400-1950 (5 EC)	Culture and Society of the Netherlands (5 EC)	Dutch Debates (5 EC)
Semester 2	Basiscursus Taalvaardigheid (15 EC)	Inleiding Nederlandse taalkunde (5 EC)	Philosophy of Science (5 EC)	Analyse van Nederland in moderne films (5 EC)

• Taalvaardigheid • Cultuur en geschiedenis • Taalwetenschap • Kerncurriculum

Tweede jaar

Semester 1	Mondeling pre-senteren over taal (5 EC)	Schrijven over cultuur (5 EC)	Inleiding Tweedetaal-verwerving (5 EC)	Struikelblokken in het Nederlands als tweede taal (5 EC)	Nederlandse geschiedenis 1 (5 EC)	Nederlandse letterkunde 1 (5 EC)
Semester 2	Schrijven over taal (5 EC)	Analyse van poëzie en proza (5 EC)	Nederlandse geschiedenis 2 (5 EC)	Nederlandse letterkunde 2 (5 EC)	Vijftien eeuwen Nederlands (5 EC)	Kern-curriculum afhankelijk van specialisatie (5 EC)

• Taalverwerving • Cultuur en geschiedenis • Taalwetenschap • Kerncurriculum

Derde jaar

Semester 1	Academisch schrijven (5 EC)	Vrije keuzeruimte (15 EC)	Verdiepingsmodule (5 EC)	Verdiepingsmodule (5 EC)
Semester 2	Verdiepingsmodule (5 EC)	Vrije keuzeruimte (15 EC)	Bachelorwerkstuk (10 EC)	

• Taalverwerving • Keuzevakken en specialisatie

Bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur

Tabel 1. Structuur programma BA Nederlandse Taal & Cultuur 2024-2025

Jaar 1						
Sem. I	Inleiding Literatuur-wetenschap (5 EC, niveau 100)	Hoe werkt literatuur? Analyse en interpretative (5 EC, 100)	Literatuur en cultuur van het begin tot 1800 (5 EC, 100)	Taal mentaal 1 (5 EC, 100)	Taal en communicatie (5 EC, 100)	Geschiedenis van de Nederlandse taal (5 EC, 100)
Sem. II	Taal en Media (5 EC, 200)	Literatuur en cultuur van 1800 tot heden (5 EC, 200)	Lezen en inter-preteren van his-torische literatuur (5 EC, 200)	Taal sociaal (5 EC, 200)	Argumen-teren en overtuigen (5 EC, 200)	Vaardigheden: Schrijven en presenteren (5 EC, 200)
Jaar 2						
Sem. I	Nederlandse media en Maatschappij (5 EC, 300)	Benaderingen van literatuur (5 EC, 300)	Onderzoek naar historische litera-tuur in de praktijk (5 EC, 300)	Taal Mentaal 2 (5 EC, 300)	Woorden als Wapens (5 EC, 300)	Kerncurriculum Wetenschaps-filosofie (5 EC, 200)
Sem. II	Gebonden keuzeruimte: 30 EC aan keuzevakken (niveau 300/400)					
Jaar 3						
Sem. I	Vrije keuzeruimte (15 EC)			Gebonden keuzeruimte (10 EC, niveau 300/400)		Gebonden keuzevak of Specialisatie-tentamen (5 EC, 400)
Sem. II	Vrije keuzeruimte (15 EC)			BA-eindwerkstuk (10 EC, 400)		Gebonden keuzevak of Specialisatie-tentamen (5 EC, 400)

** Voorwaarden gebonden keuzeruimte jaar 2 en 3 (totaal 45 EC):*
Minimaal 30 EC van BA Nederlandse taal en cultuur, maximaal 15 EC vakken van aanpalende opleidingen, zie Studiegids*).*
Ten minste 2 gebonden keuzevakken behoren tot de gekozen specialisatie.

Leerlijnen

- Media
- Moderne Letterkunde
- Oudere Letterkunde
- Taalkunde
- Taalbeheersing
- Algemene kennis en vaardigheden

Masteropleiding Neerlandistiek

Figuur 1 Programmastructuur MA Neerlandistiek

Semester	**Studieonderdelen**		
Sem. 1	Specialisatie-vak 1 (10 EC)	Specialisatie-vak 2 (10 EC)	Vak in ver-lengde van specialisatie (10 EC)
Sem. 2	Vrije keuzeruimte (10 EC)	MA-Scriptie (20 EC)	

Bijlage 4: Programma locatiebezoek

Datum: donderdag 26 juni 2025
Locatie: Universiteit Leiden, Academiegebouw

08:45	09:15	Intern overleg panel
09:15	10:00	Management B NLK/DS, B NTC en M NL (= opleidingsbestuur Neerlandistiek)
10:00	10:15	Intern overleg
10:15	11:15	Docenten B NLK/DS, B NTC en M NL
11:15	11:30	Intern overleg
11:30	12:15	Studenten B NLK/DS, B NTC
12:15	13:00	Studenten M Neerlandistiek en alumni
13:00	13:45	Lunch / nabespreking B en M Neerlandistiek
13:45	14:30	Examencommissie Neerlandistiek
14:30	15:30	Interne nabespreking B en M Neerlandistiek / Voorbereiding gesprek management
15:30	16:15	Ontwikkelgesprek Neerlandistiek
16:15	16:45	Eindgesprek management (alle opleidingen)
16:45	17:30	Opstellen bevindingen
17:30	17:45	Mondelinge terugkoppeling / aansluitend borrel

Bijlage 5: Door de opleiding aangeleverde documenten

Zelfevaluatierapport Ba Nederlandse Taal en Cultuur

- Zelfevaluatierapport Ba Nederlandse Taal en Cultuur
- Bijlagen:
  - Facultaire bijlage ZER
  - Studiegids BA Nederlandse Taal en Cultuur
  - Onderwijsdashboard
  - OER BA Nederlandse Taal en Cultuur
  - OER facultair deel BA FGW 24/25
  - Docentenlijst
  - Toetsplan
  - Regels en richtlijnen van de EC_FGW_2024-2025
  - Onderwijsvisie_FGW
  - Gids voor onderwijskwaliteitszorg_FGW_2025
  - Handleiding voor de EC_FGW_2024-2025
  - Onderwijsevaluatiekader FGW
  - Tips voor toetsen_FGW
  - Werkafspraken drie opleidingen Neerlandistiek_2025
  - Plan besteding Neerlandistiekgelden
  - Strategisch plan opleidingen Neerlandistiek 2024-2030 (april 2025)

Zelfevaluatierapport Ba Nederlandkunde/Dutch Studies

- Zelfevaluatierapport Ba Nederlandkunde/Dutch Studies
- Bijlagen:
  - Facultaire bijlage ZER
  - Studiegids BA Nederlandse Taal en Cultuur
  - Onderwijsdashboard
  - OER BA Nederlandkunde
  - OER facultair deel BA FGW 24/25
  - Docentenlijst
  - Toetsplan
  - Regels en richtlijnen van de EC_FGW_2024-2025
  - Onderwijsvisie_FGW
  - Gids voor onderwijskwaliteitszorg_FGW_2025
  - Handleiding voor de EC_FGW_2024-2025
  - Onderwijsevaluatiekader FGW

- Tips voor toetsen_FGW
- Werkafspraken drie opleidingen Neerlandistiek_2025
- Plan besteding Neerlandistiekgelden
- Strategisch plan opleidingen Neerlandistiek 2024-2030 (april 2025)

Zelfevaluatierapport Ma Neerlandistiek

- Zelfevaluatierapport Ma Neerlandistiek
- Bijlagen:
  - Facultaire bijlage ZER
  - Studiegids BA Nederlandse Taal en Cultuur
  - Onderwijsdashboard
  - OER BA Nederlandse Taal en Cultuur
  - OER facultair deel BA FGW 24/25
  - Docentenlijst
  - Toetsplan
  - Regels en richtlijnen van de EC_FGW_2024-2025
  - Onderwijsvisie_FGW
  - Gids voor onderwijskwaliteitszorg_FGW_2025
  - Handleiding voor de EC_FGW_2024-2025
  - Onderwijsevaluatiekader FGW
  - Tips voor toetsen_FGW
  - Werkafspraken drie opleidingen Neerlandistiek_2025
  - 1. Afstudeerprocedure MA Neerlandistiek
  - 2. Afstudeerprocedure MA Neerlandistiek
  - Plan besteding Neerlandistiekgelden
  - Strategisch plan opleidingen Neerlandistiek 2024-2030 (april 2025)

Eindwerken

Bacheloropleiding Nederlandkunde/Dutch Studies
De lijst over de periode augustus 2020 tot en met januari 2025 bevatte 18 recent afgestudeerden. Hieruit is de volgende selectie van 15 eindwerken tot stand gekomen:

Cijferreeks	Aantal	Selectie
5,5-6,9 voldoende	7	**5**
7,0 - 8,4 goed	9	**8**
8,5 - 10,0 zeer goed	2	**2**

Bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur
De lijst over de periode juni 2023 tot en met augustus 2024 bevatte 54 afgestudeerden. Hieruit is de volgende selectie van 15 eindwerken tot stand gekomen:

Cijferreeks	Aantal	Selectie
5,5-6,9 voldoende	19	**5**
7,0 - 8,4 goed	25	**7**
8,5 - 10,0 zeer goed	10	**3**

Masteropleiding Neerlandistiek
De lijst over de periode juni 2023 en met juli 2024 bevatte 49 afgestudeerden. Hieruit is de volgende selectie van 15 eindwerken tot stand gekomen:

Cijferreeks	Aantal	Selectie
5,5-6,9 voldoende	9	**3**
7,0 - 8,4 goed	30	**9**
8,5 - 10,0 zeer goed	10	**3**

Verdere details over de geselecteerde eindwerken zijn op aanvraag beschikbaar bij Odion Onderzoek.

Vondellaan 138
3521 GH Utrecht
m 030-2819804
e info@odion-onderzoek.nl
w www.odion-onderzoek.nl